

Karjalainen Leimo

N:o 1-2 2020 7€

Karjalaista sävyä EU-parlamentissa

Petri Sarvamaan suku on Repolasta ja Rukajärveltä

SISÄLTÖ

Aila-Liisa Laurila: Karjalan Heimo vieraili Euroopan Parlamentin istunnossa Strasbourgissa ja haastatteli karjalaisjuurista Petri Sarvamaata.	4
Aila-Liisa Laurila: Kižin museon johtaja Elena Bogdanova kertoi Helsingin Matka2020-messuilla, kuinka Kristuksen kirkastumisen kirkko valmistuu.	10
Aila-Liisa Laurila: Vienan reitti on Suomussalmen kätetty helmi, jonka suosio retkeilykohteena kasvaa, mutta metsien hakkuut huolestuttavat paikallisia.	12
Paavo Keränen: Vienan reitti ry:n edustajat neuvottelevat viranomaisten kanssa retkeilyreitien saamiseksi kokonaisvaltaisen suojelun piiriin.	16
Syntymäpäivät: Pekka Ritoniemi ja Vladimir Kettunen ovat täyttäneet 80 vuotta. Eila Korhonen täyttää huhtikuussa 70 vuotta.	18
Tuonilmaisii: Maija Homanen nukkui pois 22. lokakuuta 2019 ja Vienan Karjalan Tollonjoella syntynyt Irja Viirto 4. joulukuuta 2019.	20
Maija Vaara: Karjalan Sivistysseurassa suunnitellaan vuonna 1993 tehdyn pukuinventoinnin pohjalta julkaisua karjalaispuvuista.	22
Toni Saarinen: Onko suvullanne haluja julkaista kätköistä löytyneitä aineistoja kirjana? Lue täältä ohjeet julkaisun tekemiseen.	24
Hallituksen uutiset: Karjalan Sivistysseuran tämänvuotiset heimopäivät järjestetään 18.-19.4. Helsingissä teemana On monta eri Karjalaa.	33
Laukunkantajat: Puheenjohtaja Eeva-Kaisa Linna ja varapuheenjohtaja Pekka Vaara keskustelevat Sivistysseuraan liittyvistä asioista.	34

Karjalan Heimo

Karjalan Sivistysseura ry:n
jäsenlehti ja äänenkannattaja

– Kieltä ja kulttuuria vuodesta 1906 –

Seura perustettiin vuonna 1906 nimellä Wienan Karjalaisten Liitto. Vuonna 1917 seuran nimeksi tuli Karjalan Sivistysseura ry. Seuran tarkoituksena on itä- ja rajakarjalaisen kielen ja kulttuurin vaaliminen sekä sivistystyön tekeminen. Seura pyrkii ylläpitämään karjalaista perinnettä ja heimohenkeä sekä lujittamaan karjalaista itsetuntoa.

Karjalan Sivistysseura ry:n jäseneksi pääsee jokainen hyvämaineinen kansalainen. Jäsenmaksuun sisältyy *Karjalan Heimo* -lehti. Tervetuloa jäseneksi, lehden tilaajaksi ja lukijaksi sekä karjalais-kalevalaisen kulttuurin harrastajaksi.

Lisätietoja seuran toiminnasta www.karjalansivistysseura.fi

Kannen kuva:

Päätoimittaja vieraili Euroopan parlamentin istunnossa ja tapasi muun muassa Petri Sarvamaan.

Kuvaaja:

Aila-Liisa Laurila

Tarjota juttua lehteen

Karjalan Heimon aikataulua vuonna 2020

Lehden numero	Aineisto toimitukseen	Lehti painoon	Lukijoilla (arviopäivä)
3-4	25.04.	05.05.	29.05.
5-6	13.06.	23.06.	10.07.
7-8	08.08.	18.08.	04.09.
9-10	03.10.	13.10.	30.10.
11-12	21.11.	01.12.	18.12.

Aineistot lehtiin: paatoimittaja@karjalanheimo.fi

Karjalan Leimo

Vuonna 1906 ilmestyi lehden ensimmäinen näyttenumero nimellä Karjalaisten Pakinoita

Toimitus

Päätoimittaja Aila-Liisa Laurila
0400 755 907
paatoimittaja@karjalanheimo.fi
Lapinkaari 20 B 23, 33 180 Tampere
www.karjalanheimo.fi

Ulkoasu

Marita Salonen
Pilkku-Tuotanto Oy, Tampere

Ilmestyminen

Lehti ilmestyy 6 kertaa vuodessa, kaksoisnumeroina, 101. vuosikerta.

Ilmoitushinnat

Takakansi 490 €, sisäkannet II ja III 450 €, 1/1 s. 430 €, 1/2 s. 300 €, 1/3 s. 235 €, 1/4 s. 185 €, 1/6 s. 140 €, 1/8 s. 115 €

Ilmoitusten toimitusosoite

paatoimittaja@karjalanheimo.fi

Lehden tilaaminen ja osoitteenmuutokset

Karjalan Sivistysseura ry
Luotsikatu 9 D, 00160 Helsinki
Puhelin: 050 5055 531
toimisto@karjalansivistysseura.fi
www.karjalansivistysseura.fi
Toimisto palvelee ti-to klo 10-15, heinäkuussa suljettu.

Tilaushinta/jäsenmaksu

Lehden tilaushinta on 40 € / vuosi.
Yhdistyksen jäsenmaksu on 32 €, opiskelijajäsenet 15 € ja lehti sisältyy jäsenetuna jäsenmaksuun.

Pankkiyhteys

Danske Bank
IBAN: FI92 8000 1500 0617 19
BIC/SWIFT: DABAFIHH

Julkaisija

Karjalan Sivistysseura ry
Julkaisutoimikunnan puheenjohtaja
Senni Timonen
www.karjalansivistysseura.fi

Painopaikka

Libris/Painoliber Oy

Oikeudet muutoksiin pidätetään.

ISSN 0449-8828

Helsingissä 10. helmikuuta 2020

Suuri murros

Miltä maailma näyttää nyt, kun 2020-luku alkaa? Rauhattomalta, sekavalta ja ristiriitaiselta! Kyllä, mutta milloin maailma olisi ollut rauhallinen – tuskin koskaan. Kieltämättä nyt tuntuu, että kovaa hälinää on kaikkialla. Britannian lähtö EU:sta muuttaa Eurooppaa. Koko maailma elää suurta murrosaikaa. Sen näkee ja kokee helposti, vaikka Suomessa lähinnä vain sanat ovat koventuneet. Osan suuresta muutoksesta aiheuttavat digitaalisuus, keinoäly ja algoritmit.

Valtaa jaetaan uudelleen, mikä ei tarkoita pelkästään sitä, että Suomea johtaa nuorten naisten viisikko eikä sitä, että Venäjän presidentti **Vladimir Putin** erotti maansa hallituksen ja nimesi uuden jättäen entisille paikoilleen vain pari avainministeriä, ulkoministerin ja puolustusministerin. Vallan uutta jakoa tekevät ennen kaikkea Kiina ja Yhdysvallat, jotka kamppailevat maailman herruudesta. Entinen mahti, Eurooppa, uhkaa jäädä katsomaan sivusta ja kieriskelemään omaan murskauteensa, jonka muun muassa brexit aiheuttaa.

Yksi Euroopan mahtimaista, Ranska, on ollut kuohuksissa jo usean vuoden ajan. Presidentti **Emmanuel Macron** on yrittänyt viedä läpi muutoksia, kuten eläkeuudistusta, mutta kansa on vastustanut kaikkea lakkoilemalla ja marssimalla kaduilla. Olen itse joutunut kokemaan näitä Ranskan protesteja jo kahdesti. Ensimmäisellä kertaa jouduin kävelemään määränpäähänä mellakkapoliisien muodostaman ketjun läpi toissa vuoden joulun alla.

Nyt viime joulun aikaan yritin matkustaa junalla Ranskassa vieraillakseni Euroopan parlamentissa Strasbourgissa. Lakkojen vuoksi junia kulki vain pari päivässä ja minun oli odoteltava asemilla toimitettomana tuntikausia.

Viime aikoina on tullut kuluneeksi sata vuotta muun muassa Suomen itsenäistymisestä ja sitä seuranneesta sisällissodasta. Tänä vuonna Karjalan tasavalta juhlii satavuotisuuttaan. Venäjän ja Suomen sodat linkittyivät kiinteästi yhteen Itä-Karjalassa. Vuosisadan takana ovat vuodet, jotka ajoivat suuren pakolaisaallon liik-

keelle. Sata vuotta ”mieron tiellä” täyttyä lähiaikoina myös näiden Karjalan pakolaisten suvuilla.

Pakolaisia tuli Suomeen eri aaltoina talvesta 1918 keväeseen 1922 yhteensä noin kolme kertaa niin paljon kuin punaisia siirtyi Suomesta itärajan taa luomaan uutta Neuvostoliittoa. Noina vuosina Suomeen saapui arviolta 33 000 Itä-Karjalan pakolaista, joista noin 13 500 jäi pysyvästi Suomeen asumaan.

Osa jatkoi matkaansa Ruotsiin ja muihin maihin, mutta jotkut koti-ikävä ajoi takaisin. Pakolaisten jälkeläiset voivat nyt sata vuotta myöhemmin tunnustaa historian entistä avoimemmin ja pohtia, miten heille lopulta kävi. Mistä kaikesta kertyy plussaa ja jääkö jotakin miinuksen puolelle?

AILA-LIISA LAURILA
Päätoimittaja

Pakolaisen pojasta europarlamenttiin

Europarlamentaarikko Petri Sarvamaalla täyttyy tänä keväänä kahdeksan vuotta meppinä. Hän kuuluu Euroopan kansanpuolueen ryhmään EPP:hen yhdessä toisten kokoomuslaisten eli Sirpa Pietikäisen ja Henna Virkkusen kanssa. Sarvamaan tausta on sillä tavalla erilainen, että hänen isänsä syntyi Pietarissa.

Karjalan Heimo sai kutsun saapua seuraamaan Euroopan parlamentin täysistuntoa joulun alla, kun Suomen puheenjohtajuuskauti oli loppumassa ja brexit varmistunut. Strasbourgin laidalla Ranskassa sijaitsevan pyöreän tornitalon uumenissa oleva istuntosali näyttää televisiossa suurelta, avaralta ja komealta. Sitä se todella onkin, mutta käytävät ja kerrokset salin ympärillä harhauttavat vieraan helposti.

Talon kahviloilla on erikoisia nimityksiä, kuten kukkamattokahvila, jossa Sarvamaa ja kumppanit on tarkoitus tavata. Paikasta ei voi erehtyä, sillä kahvilan lattiaa peittää suorastaan räikeän värikäs kukkakuviainen kokolattiamatto. Paitsi, että samanlainen kukkamatto on toisessakin paikassa, mutta se onkin pressikahvila.

Yleisradion toimittajana uran tehnyt **Petri Sarvamaa** (kok.) aloitti uutena europarlamentaarikkona 14. maaliskuuta vuonna 2012, kun hänen valtakirjansa hyväksyttiin Euroopan parlamentin täysistunnossa Strasbourgissa.

Sarvamaa nousi europarlamenttiin **Ville Itälän** (kok.) tilalle tämän siirryttyä Luxemburgiin Euroopan tilintarkastustuomioistuimeen. Kokoomuksen ensimmäisellä varasijalla oli **Risto E. J. Penttilä**, mutta hän halusi tuolloin jatkaa Keskuskauppakamarin toimitusjohtajana.

Sarvamaa peri paikkansa europarlamentissa, mutta sen jälkeen hän on menesty-

Petri Sarvamaan isovanhemmat syntyivät Karjalassa ja isä Pietarissa.

nyt kaksissa vaaleissa ja uusinut tuolinsa vuonna 2014 ja 2019. Viime keväänä hän kiersi erittäin ahkerasti Suomea ristiin-rastiin, keskusteli äänestäjien kanssa ja otti kantaa sosiaalisessa mediassa. Se kannatti.

Kolmannen kautensa meppinä (Member of the European parliament) aloittaessaan hän linjasi: ”Odotan alkaneelta kaudelta oikeusvaltioperiaatteen toteutumisen ja EU:n budjetista saatavien varojen kytke-

mistä toisiinsa. Lisäksi odotan maankäytön ja metsien käytön osalta kohtuullisia ja järkeviä päätöksiä, jotka ottavat huomioon Suomen jo valmiiksi mittavan panoksen ympäristön ja ilmastomuutoksen osalta.”

Sarvamaa ja hänen ryhmätoverinsa löytävät sovittua paikasta kukkamattokahvilan kabinetista. He kertovat komission puheenjohtaja **Ursula von der Leyenin** esittelemästä kunnianhimoisesta ilmasto-ohjelmasta Green Dealista, Kiinan uiguuri **Ilham Tohtille** myönnetystä Saharov-palkinnosta, brexististä ja kaikesta muusta.

Petri Sarvamaa keskittyy kertomaan tehtävästään Euroopan parlamentin pääneuvottelijana EU:n uuden metsästrategian valmistelussa. Kun valokuvat on otettu ja muut häipyvät matkoihinsa, *Karjalan Heimo* pääsee haastattelemaan Sarvamaata. Seuraavassa puolittuntisen tuokion anti.

EU-parlamentin virallinen kotipaikka on Ranskan Strasbourg. On laskettu, että säästö olisi yli sata miljoonaa euroa, jos parlamentti toimisi pelkästään Brysselissä. Summa on tosin vain 0,1 prosenttia koko EU:n budjetista.

Ranskan Strasbourgissa sijaitsevassa EU-parlamentin istuntosalissa brittien Union Jack on poistunut lippurivistön oikeasta laidasta. Tammikuun loppuun asti meppien paikkoja oli 751, nyt 705. Brittien 73 paikasta jaettiin 27 muille jäsenmaille.

1. MEP-onnistumiset

Mitkä europarlamentissa hyvin ratkennet asiat vuodesta 2012 lähtien ovat olleet itsellesi kaikkein mieluisimpia?

– On konkreettisia esimerkkejä isoista asioista ja sitten sellaisista, joissa on itse ollut mukana. Jos aloitan viime keväänä päättyneestä viiden vuoden kaudesta, niin olin parlamentin koko neuvottelutiimin puheenjohtajana neuvottelemassa strategisten investointien rahaston kakkosvaiheesta. Se oli jäsenvaltioiden, parlamentin ja komission kolmikantaneuvottelu ja siellä polkaistiin eurooppalaiseen talouteen liki 500 miljardia euroa. Se oli hieno kokemus ja iso juttu.

– Sitten on kesken oleva asia, joka on ehdottomasti minulle itselleni koko meppipajan tärkein tehtävä. Sain neuvotteluvastuun oikeusvaltioperiaatteen ja budjetin toisiinsa kytkevästä laista. Se on yhteispäätösmenettelyssä oleva laki, ainoa koko EU-budjettiasioista, jossa myös parlamentti on aidosti päätöksentekijä. Olen toinen

parlamentin kahdesta pääneuvottelijasta.

– Olemme saaneet lain täällä parlamentissa luotsattua täysin valmiiksi. Meillä on oma kanta, joka on lyöty lukkoon jo huhtikuussa 2019. Tarkoitus oli saada se valmiiksi ennen EU-vaaleja, jotta uusi parlamentti ei rupea sitä enää sormeilemaan. Se on hyvin selkeä ja tiukka, jos jäsenvaltiossa heikennetään oikeusvaltioperiaatteen toteutumista.

– Komissio ottaa budjetin tarkasteluun, jos oikeuslaitos ei ole riippumaton, media ei voi toimia täysin vapaasti tai kansalaisjärjestöt eivät voi toimia ilman hallituksen painostusta, suoraa tai epäsuoraa ohjausta. Valtiolle menevät tuet joko jäädytetään tai perutaan kokonaan tai niitä pienennetään. Tässä Unkari ja Puola haraavat vastaan. Kyseessä on asetus, joka sitoo jäsenvaltioita sanasta sanaan.

– Vielä on joitakin konkreettisia alkujan ratkaisuja, kuten suomalaisen kuljetusalan yritysten toiminnan mahdollistaminen. Komission esitys olisi toteutessaan pysäyttänyt suomalaiset rekat, eivätkä ne olisi pystyneet kuljettamaan tavaraa Ruotsia pidemmälle. Siinä onnistuivat

EPP:n neuvottelijana muuttamaan direktiiviä. Moottoripyörien katsastukset ovat toinen asia, josta motoristit tulevat edelleen moikkaamaan.

2. Pettymykset

Millaiset asiat turhauttavat eniten tai mitkä eivät ole edenneet kuten olisit halunnut?

– EU:n saamattomuus ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on ihan kärkepäässä. Turhautuminen ei olisi niin paha, jos ristiriita puheissa ja teoissa ei olisi niin suuri. Presidentti **Vladimir Putin** on pystynyt hyödyntämään tätä EU:n heikkoutta aivan mittaamattoman paljon.

– Tälläkin kolikolla on toinen puoli. Vastoin odotuksia EU on pystynyt olemaan yhtä mieltä, ja Venäjä-pakotteita on jatkettu vuodesta 2014 lähtien.

3. Brexit

Brexit toteutuu, mikä on tulevaisuus, palaako Skotlanti EU:hun?

– Aika näyttää, Skotlannilla on monta mutkaa matkassa. Kun katsoo vähän pidemmälle historiaan, ei ratkaisu niin yll-

Helsingissä pidetyssä EPP-ryhmän kokouksessa tapasivat toisensa Petri Sarvamaa (vas.), Alexander Stubb, Sirpa Pietikäinen ja Henna Virkkunen.

lättävä ollut. Pohjavire on ollut aina vahva. Britannian sisällä ollut siemen pääsi itämään, kun tulivat suotuisat populistiset tuulet.

– Sen verran tekee mieli inttää, että vuoden 2016 kansanäänestys, jonka tulos oli prosentissa 52–48, olisi voinut olla yhtä lailla toisin päin. Maaseudulla ja työläispainotteisilla alueilla läpi meni mm. ajatus, että 350 miljoonaa puntia viikossa voidaan siirtää suoraan kansalliseen terveydenhoitoon. Se oli ihan täyttää potaskaa ja valetta. **Boris Johnson** on yksi populismin mestareista. Hän masinoi kaiken ja se saattoi ratkaista. Muuten brexitiä ei olisi ehkä koskaan tullut.

– Viime syksynä varmaan huomattava osa briteistä oli jo niin turhautunut, että halusi vain päästä eteenpäin. En usko, että heille tästä kauhean paljon hyvää seuraa.

4. EU-budjetit

Budjettivalvonta on omaa alaasi. Mitä sanot heille, joiden mielestä EU:ssa tuhlataan rajusti?

– Hyvä olisi kaikkien tietää, että jäsenvaltioissa EU-budjetista toteutettuja ohjel-

Suomen edustajat Euroopan parlamentissa

- ▶ Kaikkiaan 14 suomalaista europarlamentaarikkoa.
- ▶ Kokoomuksen edustajat Sirpa Pietikäinen, Petri Sarvamaa ja Henna Virkkunen kuuluvat EPP-ryhmään.
- ▶ Keskustan Elsi Katainen ja Mauri Pekkarinen sekä RKP:n Nils Torvalds ovat ryhmässä Renew Europe.
- ▶ Perussuomalaiset Teuvo Hakkarainen ja Laura Huhtasaari ovat ryhmässä ID.
- ▶ SDP:n Eero Heinäluoma ja Miapetra Kumpula-Natri ovat ryhmässä S&D.
- ▶ Vihreiden Heidi Hautala, Ville Niinistö ja brexitin myötä paikan saanut Alviina Alametsä ovat ryhmässä The Greens/EFA
- ▶ Vasemmistoliiton Silvia Modig työskentelee ryhmässä GUE/NGL.

mia tarkastetaan tiukalla seulalla, ja jäsenvaltioilta myös peritään takaisin rahaa joka vuosi huomattavia summia. Ei se ole ollenkaan kontrolloimatonta. Olen ollut koko meppiaikani talousarvion valvontavaliokunnassa ja tehnyt paljon hommia. Jotkut saattavat luulla, että rahaa vain syydetään, mutta todellisuus on parempi.

– Lisäksi on hyvä ymmärtää, että EU-budjetti on erittäin pieni. Euroina summat ovat huikeita, mutta budjetissa kyse on vain yhdestä prosentista koko EU:n taloudesta. Sillä ei pystytä ihan kauheasti tekemään. Oleellista on, että kaikki mitä tehdään, olisi mahdollisimman paljon lisäarvoa tuottavaa, ja investoinnit hyödyttävät eurooppalaista taloutta. Liikenneinfra ovat kaikkein onnistuneimpia esimerkkejä. Myös tutkimus- ja innovaatiopolitiikassa saadaan moninkertainen hyöty, kun tehdään yhdessä yli rajojen.

– Budjetista menee edelleen kaksi kolmasosaa sekä maatalouteen että koheesioon eli rakennepolitiikkaan. Siinä on ke

Petri Sarvamaa kiinnostui poliittisesta vaikuttamisesta vasta, kun palasi Ylen kirjeenvaihtajakomennukseltaan Yhdysvalloista takaisin Suomeen. Vajaa vuosi sitten eurovaalien alla Petri Sarvamaa teki ahkerasti vaalityötä säilyttääkseen paikkansa europarlamentissa. Tässä hän jututtaa äänestäjiä Tampereen Kalamarkkinoilla viime huhtikuussa.

hittämisen varaa, mutta se tuottaa huikeaa lisäarvoa. Me nostamme köyhimpiä alueita mukaan eurooppalaiseen talouteen. Siitä on hyötyä myös meille nettomaksajille.

5. Venäjä

Euroopan suhde Venäjään on kireä ja siksikö puolustusasioita on jouduttu miettimään uusiksi?

– Se on ollut suurin syy. Toisaalta Naton tulevaisuus on asetettu kyseenalaiseksi Yhdysvaltain presidentin toimesta. Se säikäytti eurooppalaiset. Huolta aiheutti lisäksi Venäjän arvaamaton ja aggressiivinen toiminta lähialueilla. Tuossa se on viressä ja retoriikka muuttuu päivä päivältä jäätävämmäksi. Jos tällä uralla mennään, niin tulevaisuus näyttää hyvin huonolta.

– Toisaalta täytyy olla optimisti ja todeta, että Putinin strategia on aivan mahdollon. Se lähtee kokonaan sisäpoliittisesta tilanteesta ja siitä, että hän pyrkii hallitsemaan omaa kansaansa tällä Venäjän imperiumin muistojen palauttamisella ja uhkakuvien luomisella.

– Ihan viime aikoina siellä on sanottu, että Venäjällä ei ollut mitään osaa eikä arpaa maailmansodan syyntymiseen. Sitä korostetaan yhä enemmän, ja on hyvin aggressiivista puhetta EU:ta kohtaan. Putin syyttää Euroopan parlamenttia siitä, että me vääristämme historiaa ja valehlemme, kun puhumme Molotov-Ribbentrop-sopimuksesta. Historiaa kirjoitetaan vain ja ainoastaan omiin tarpeisiin. Tarina on tuhoon tuomittu, mutta vahinkoa tulee.

Historiatietojen mukaan Saksan ja Neuvostoliiton ulkoministerit solmivat hyökkäämättömyyssopimuksen Moskovassa 23.8.1939. Euroopan etupiirijaon sine-

toineen Molotov-Ribbentrop-sopimuksen mukaisesti Neuvostoliitto hyökkäsi Puolaan 17.9.1939, Suomeen 30.11.1939 sekä miehitti Baltian maat ja osan Romaniasta.

6. Venäjänkieliset

Mitä ajattelet siitä, että EU:n sisällä on suuri venäjää puhuvien joukko? Virossa on sanonta, että ”Is Narva next” ja tarkoitetaan, että Narva Krimin jälkeen?

– Erittäin hyvä kysymys! Nykyään konfliktit ovat salakavalia. Esimerkiksi kybersota on ollut käynnissä jo vuosia ja nämä kaikki edeltävät toisiaan. Tällaiset voivat eskaloitua. Presidentti **Sauli Niinistö** on sanonut, että kasakka ottaa kaiken, mikä on huonosti kiinni. Hän ei ehkä tarkoittanut ihan näin, mutta minä käytän tätä nyt juuri siinä tarkoituksessa. Kaikki pienetkin muruset riittävät palvelemaan Venäjän agenda ja strategiaa.

– Venäjä on pyrkinyt kylvämään eripuraa EU:n sisällä järjestelmällisesti erilaisilla disinformaatiokampanjoilla ja vaaleihin vaikuttamisella ja niin edelleen. Myös puolueita rahoittamalla!

7. Henkilöhistoria

Eikös oma sukusi joutunut lähtemään pakoon Venäjältä?

– Se ei ole mikään kaukainen asia, enkä joudu katselemaan sitä mistään valokuvista. Oma isäni oli yhdeksän vanha, kun lähti Pietarista. Hän puhui venäjää ja hyvin huonosti suomea. He tulivat Joensuuun. Häntä haukuttiin ryssäksi ja hakattiin moneen kertaan ja uitettiin tervassa ja höyhenissä Pohjois-Karjalassa. Hän eli 91-vuotiaaksi ja itse olin jo liki 40, kun hänestä aika jätti.

– Isoisäni oli lähtenyt Pietariin Karjalasta, samoin isoäitini. Toinen oli Rukajärveltä ja toinen Repolasta eli **Maria**-isoäiti Lentierasta. Isä syntyi **Boris Saharoffiksi** Pietariin. Isoisä oli kauppias, turkiskauppias ja tukkuri. Hän menestyi siinä aika hyvin ja vielä senkin jälkeen, kun he joutuivat tulemaan vallankumousta pakoon ja asettuivat asumaan Joensuuun.

– Saharoff-nimi muutettiin 1930-luvulla pariinkin kertaan, lopulta Sarvamaaksi. Oli ensin Saharo ja sitten Sarvamaa. Sarvamaa Oy myi turkiksia ympäri Eurooppaa. Turkiksia myytiin muun muassa Eng-

lannin kuningashuoneelle. Dokumentteja kauposta löytyy ympäri Eurooppaa. Sitten aika jätti turkis- ja kangastukkubisneksestä.

– Minulla on siis hyvin vahva yhteys Pietariin. Sen takia varmaan olenkin niin pahoillani Venäjän tilasta. Uskon, että bolševikkienkin tarkoitus oli tehdä maasta parempi, mutta neidän tekivät siitä paljon huonomman. Vallankumouksesta on jo yli sata vuotta aikaa ja maa on monessa suhteessa yhä erittäin feodaalinen ja erityisesti erittäin epätasa-arvoinen. Siellä ovat kaikki vanhat rakenteet olemassa ja päälle on tullut sortomekanismi sekä nykyajan totalitaarinen järjestelmä.

– Sillä tavalla taustani on vaikuttanut valintoihini, että olin jo ihan lapsena hirveän kiinnostunut kansainvälisistä asioista. Seurasin uutisia jo silloin, kun en vielä edes ymmärtänyt, mitä sanapari kansainvälinen ja politiikka tarkoittavat. Olin kiinnostunut politiikasta ja kirjoittamisesta ja se ohjasi toimittajan tielle. Sitten kun ryhdyin toimittajaksi, halusin matkustaa ympäri maailmaa, käydä itse katsomassa ja raportoida.

– Isäni oli niin traumatisoitunut, ettei

hän halunnut edes puhua näistä asioista. Piti aina vähän tonkia, kun halusi tietää. Hän ei suostunut myöhemmin enää edes oikein puhumaan venäjää ennen kuin oli ottanut pari konjakkia. Hän puhui sitä hyvin, mutta minulle hän ei sitä opettanut. Jos mennään syvälle psykologiaan, niin onhan se voinut vaikuttaa.

– Nuorisopolitiikkaan en lähtenyt mukaan, koska minulle rakentui hyvin vahva journalistinen identiteetti. Pidin esimerkiksi hyvin tarkkaan omana tietonani, ketä äänestän. Sitten ajattelin, että jospa on mahdollisuus päästä itse jollakin tavalla vaikuttamaan ja päättämään.

– Vasta, kun tulimme kirjeenvaihtajakajaksolta takaisin Yhdysvalloista vuonna 2006, oli tapahtunut jotakin jo siellä. Vaikka olin ollut kesälomilla Suomessa, olin irti suomalaisesta yhteiskunnasta. Katsoessani vuoden 2007 vaalivalvojaisia telkkarista kotisohvalla, huomasin päässäni ihan toisen asennon.

– Tuli tunne, että ei näin, ei noin ja siitä se lähti. Ei tullut lainkaan mieleen lähteä eduskuntaan, mutta kun europarlamenttivaalit tulivat, niin se tuntui luontevalta.

8. Vähemmistökielet

Karjala ja saamen kieli ovat uhanalaisia kieliä ja Euroopassa niitä on muitakin. Mitä ajattelet kuolemassa olevista kielistä?

– Pidän kielten säilymistä äärimmäisen tärkeänä. Kun kieli kuolee, niin silloin kuolee kaikki, niitä ei enää koskaan saada takaisin. EU:ssa hallitsevat ranska, englanti ja saksa, koska se on käytännön kysymys. Pitää pystyä keskustelemaan. Suuren valtion kansa ei koskaan opettele puhumaan pienen kansan ja valtion kieltä, koska ne eivät tee pienen kansan kielellä mitään.

9. Tulevaisuus

Millaisena näet Suomen tulevaisuuden?

– Toivon, että jokainen pitäisi omalla tahollaan yllä maltillisuutta. Lian heittämiseen ei pidä antautua. Se on ihmisen moraalii ja etiikkaan liittyvää, että pysymme pitämään itsemme jossain holtissa. Jos tilkkutäkki lähtee rakoilemaan, niin se rakoilee muistakin kohdista. Kun tarpeeksi venytetään, se repeää.

– Presidentti-instituutio on Suomessa erittäin voimakas ja sitäkin täytyy vaalia. Toivon kansalle hyvää, että olisi tulevaisuudessa kokoavia ja maltillisia presidenttejä Suomessa.

AILA-LIISA LAURILA

Teksti ja kuvat

Juuret Rukajärvellä ja Repolassa

Petri Sarvamaa (kok, EPP), syntyi 15.9.1960 ja täyttää tänä vuonna pyöreät 60 vuotta. Hän on toiminut parlamentin jäsenenä vuodesta 2012 lähtien.

Toimittajana hän työskenteli vuosina 1986–2010. Koulutukseltaan hän on valtiotieteiden kandidaatti Helsingin yliopistosta.

Tällä vaalikaudella Sarvamaa istuu varsinaisena jäsenenä maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnassa (AGRI) ja talousarvion valvontavalioikunnassa (CONT), jossa hän on myös ryhmänsä varakoordinaattori.

Kolmannelle kaudelle hänet valittiin 64 560 äänellä. Vuoden 2009 vaaleissa tuli 27 391 ääntä.

Petri Sarvamaan isä oli syntyjään **Boris Saharoff**, joka syntyi Pietarissa vuonna 1908 ja kuoli 91-vuotiaana vuonna 1999 Joensuussa. Hänen vanhempansa olivat Rukajärvellä vuonna 1882 syntynyt **Simeon Saharoff** ja Repolan Lentierassa vuonna 1887 syntynyt **Maria Matfeintytär Hötönen-Gettojev**.

Simeonin isä **Zahar Ivanovits** avioitui Pietarista kotoisin olleen **Maria Samoilloffin** kanssa. Samoilloffit olivat pikkuporvarisperhe, joka omisti pienen nahka- ja turkisalan tukkuliikkeen Pietarissa.

Isänisä Simeon lähti Rukajärveltä Pietariin enonsa Samoilloffin luo kauppa-apulaiseksi. Hän hankki liikkeen omakseen ja toimi turkis- ja kangastukkurina Pietarissa.

Perhe pakeni Suomeen bolševikkien aloittamaa vallankumousta, aluksi vuonna 1916 Terijoelle ja sieltä Joensuuhun.

Vuonna 1925 Simeon Saharoff perusti lankomiehensä **Ivan Dobrinin** kanssa vaatealan tukku- ja vähittäiskaupan nimeltä Dobrinin & Saharoff, josta tuli Pohjois-Karjalan suurin vähittäis- ja tukkuliike. Saharoff-sukunimi vaihtui 1930-luvulla Sarvamaaksi, ja yritystoiminta jatkui Sarvamaa Oy:ssä.

Kižin kirkko valmistuu tasavallan satavuotisjuhlaan

Suurikokoinen valokuva Kižin pääkirkosta on kiinnitetty seinään, pienoismalli asetettu pöydälle, jonka juurella puuveistäjä Jan Teternik hakkaa työkalullaan paksua pölkyä ja Kižin museon johtaja Elena Bogdanova esittelee uteliaille suomalaisille Äänisen aarresaarta. Ollaan Helsingin Matka2020-messuilla.

Johtaja **Elena Bogdanovalla** on hyvä syy olla Suomessa kutsumassa väkeä käymään juuri tänä kesänä Kižin ulkomuseoon Ääniselle. On Karjalan tasavallan satavuotisjuhlavuosi ja 40 vuoden ajan restauroitu pääkirkko avaa ovensa kesäkuun ensimmäisenä päivänä. Ensimmäinen ja todennäköisesti kesän ainoa jumalanpalvelus pidetään kirkossa vasta 19. elokuuta suuressa juhlassa, jossa Moskovan ja koko Venäjän patriarkka **Kirill** vihkiä kirkon.

Unescon maailmanperintökohteeksi vuonna 1990 nimettyyn Kižin pogostan kirkkoryhmään kuuluvat vuonna 1714 rakennettu Kristuksen kirkastumisen kirkko, Jumalanäidin suojeluksen kirkko vuodelta 1764 sekä kellotapuli ja 1950-luvulla rekonstruoitu aita.

Arkipuheessa käytetään nimityksiä kesäkirkko ja talvikirkko. Kristuksen kirkastumisen kirkko on kesäkirkko, mittaamattoman arvokas 22-kupolinen pääkirkko.

Elena Bogdanova ei näytä pelkäävän, että kiinnostus ja turistivirta paisuvat liian suuriksi, kun kaikki haluavat nähdä upeaksi kunnostetun, historiallisesti arvokkaan pyhäkön. Sen hän toki aavistaa, että tungosta ja jonotusta on tulossa.

– Avaamme kirkon jo ensimmäinen kesäkuuta, vaikka vihkiäisjuhla on vasta elokuussa. Emme voi pitää sitä kiinni, kun se on valmistunut. Sisään voimme kuitenkin päästää yhdellä kertaa vain 30 ihmistä. Meillähän on kokemusta siitä, että yksi ryhmä menee yhteen paikkaan ja toinen johonkin muuhun kohteeseen, Bogdanova kertoo.

Vielä alkuvuoden ajan Kristuksen kirkastumisen kirkossa tehdään sisätöitä. Ikonostaasin 105 kunnostettua ikonia ovat olleet jo tovin paikoillaan, mutta erilaisia koristeita ja jumalanpalveluksissa tarvittavaa esineistöä asetellaan paikoilleen. Kirkon lattiasta ei tule aivan tasainen, koska osa siitä on 1800-luvulta ja osa 1900-luvulta.

– Lattiaa meidän täytyy vielä miettiä, miten se laitetaan, kun tiedämme, että tulee paljon kävijöitä. Jo tähän mennessä on ilmoitettu, että 70 isoa risteilyalusta saapuu saaren rantaan.

Viime vuonna Kižillä kirjattiin vain 1 200 kävijää, jotka tilasivat palveluja suomeksi. Määrän odotetaan kasvavan. Bogdanova toivoo, että matkaa suunnittelevat ryhmät ottaisivat yhteyttä sähköpostitse osoitteeseen booking@kizhi.karelia.ru,

jotta saataisiin järjestettyä suomalainen opas ja käynti muutenkin sujuvaksi.

– Neuvon ottamaan etukäteen yhteyttä museoon, joka on vastuussa kaikesta. Viestin voi kirjoittaa aivan suomen kielellä tai vaikka karjalan kielellä. Siinä ei tule mitään ongelmaa, hän sanoo.

Kižin museo on nykyisin koko Venäjän federaation hallintoon kuuluva laitos, jonka vastuulla on puuarkkitehtuurin perinteen ja osaamisen vaaliminen ja kehittäminen. Bogdanova kiittää Venäjän kulttuuriministeriötä, joka pitää Kižin toiminnan rahoituksesta huolta.

– Olemme saaneet Venäjän ja koko maailman parhaat restauroitsijat ja puusepät töihin. Viime vuonna meillä oli kurssi, johon osallistui ammattilaisia 14 maasta. Suomesta osallistui Seurasaarella ja monipuolisesti muuallakin työtä tekevä arkkitehti ja hän oli paras tässä ryhmässä. Meillä oli myös suomalaisia lehtoreita. Koulutustoimintamme jatkuu.

Bogdanova kertoo, että uusia yhteyksiä suomalaisiin puuarkkitehteihin löytyi Karjalatalolla kesällä 2018 pidetyn näyttelyn yhteydessä. Museolla on hyvät kontaktit myös Oulun yliopiston arkkitehteihin ja Oulun ammattiopistoon. Nyt yhteistyö on tiivistymässä myös Savonlinnan Punkaharjulla sijaitsevan Suomen Metsämuseo Luston ja Helsingissä sijaitsevan Suomen arkkitehtuurimuseon kanssa.

– Puuarkkitehtuuri kiinnostaa nyt todella paljon ihmisiä. Nykyään rakennetaan taloja puusta ja pohditaan, miten pitää huolta metsistä, kun ilmasto muuttuu. Me olemme mukana kouluttamassa nuoria alalle.

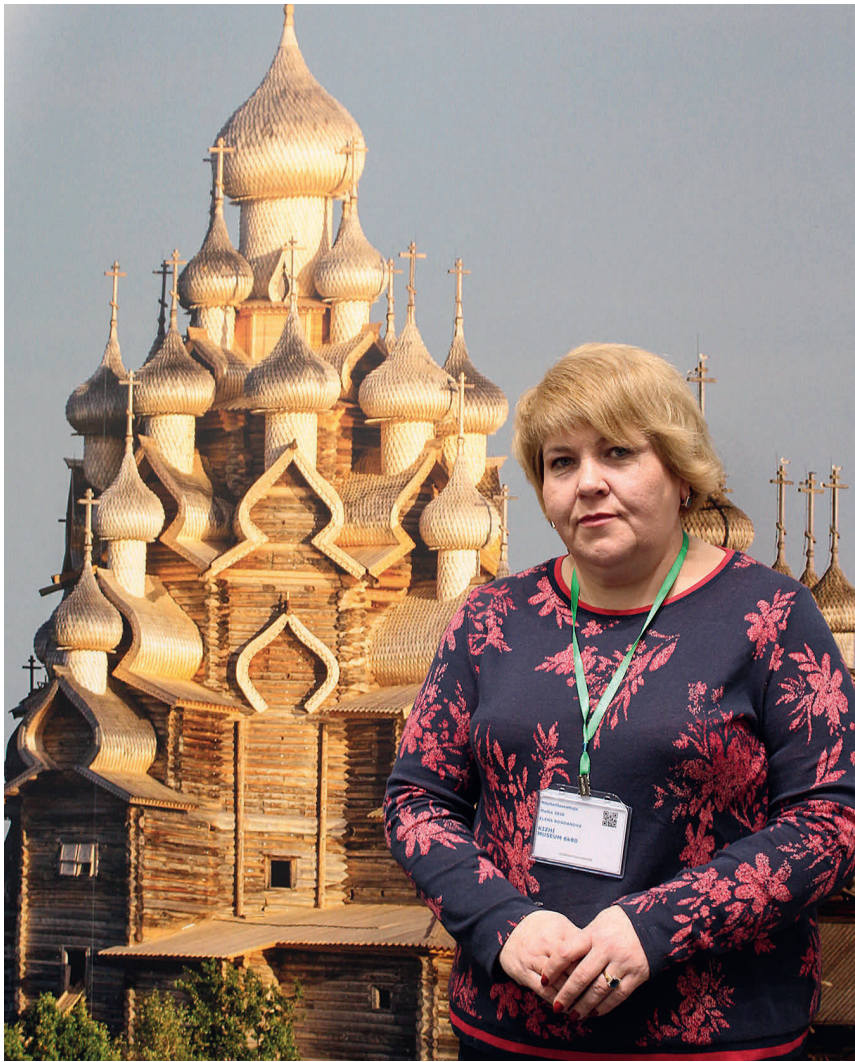
Kižin saarella eivät restaurointityöt suinkaan lopu, vaikka Kristuksen kirkastumisen kirkko valmistuu. Ne siirtyvät muun muassa viereiseen Jumalanäidin suojeluksen kirkkoon. Rakennuksia museosaarella on yhteensä 80, mikä takaa, että käsille ja kirveille riittää töitä.

Uusinta tietotekniikkaa hyödyntäen on mahdollista seurata jatkuvasti, missä kunnossa puurakenteet ovat. Vanhaa puuta jäi pääkirkon rakenteisiin lähes 70-prosenttisesti.

– Voi ajatella, että Kristuksen kirkastu-

Kižin museosaari

- ▶ Pituus 5,5 kilometriä, alueella 80 museorakennusta.
- ▶ Ollut 30 vuotta Unescon maailmanperintökohde.
- ▶ Saari on avoinna yleisölle ympäri vuoden.
- ▶ Sijaitsee Äänisellä 68 kilometrin päässä Petroskoista.
- ▶ Vuoden 2020 suur tapahtuma Kristuksen kirkastumisen kirkon vihkiäisjuhla 19. elokuuta.
- ▶ Kontaktit ja varaukset osoitteesta booking@kizhi.karelia.ru.

Kižin museon johtaja Elena Bogdanovan mielestä Kristuksen kirkastumisen kirkon restaurointityön valmistuminen on yksi suurimmista lahjoista satavuotisjuhliiaan viettävälle Karjalan tasavallalle.

misen kirkko on niin vanha, että sen pitäisi olla jo kaatunut. Me kuitenkin huolehdimme, että se pysyy pystyssä. Jokaisella hirrellä on oma passi, joka kertoo sen historian. Seuraamme tarkasti kuin hammaslääkärit, kuinka puu kuivuu ja mitä muuta tapahtuu, pitäisikö jotain muuttaa. Korostan vielä sitä, että meillä on maailman parhaat asiantuntijat ja kaikki työt tehdään kirveellä ja käsin!

Bogdanova pitää suuressa arvossa sitä, että hänen johdettavanaan on kolmen kansan, venäläisten, karjalaisten ja vepsäläisten museo. Juuri nyt korostetaan karjalaisuutta ja vepsäläisyyttä. Saarella on karjalainen talo, jonne turistit tulevat tutustumaan nimenomaan karjalaisuuteen. Osa risteilyvieraista ei käy missään muualla Karjalassa.

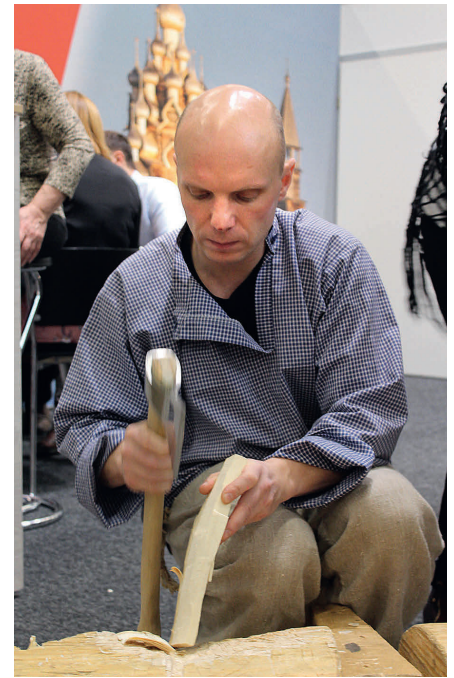
– Meillä on kaikkiaan 270 työntekijää ja monet heistä osaavat karjalan kieltä ja tuntevat kulttuurin. Seuraavaksi kiinnitämme vielä enemmän huomiota vepsäläisiin.

Tämän vuoden lopulla tai ensi vuonna avautuu uusi Kižin museon ja Karjalan tasavallan toimipiste lähellä Mariinski-teatteria Pietarissa. Jo sitä ennen valmistuvat uudet näyttelytilat Petroskoissa. Näytelyitä on tulossa myös Kuhmon Juminkeoon, Lahteen, Helsinkiin, Budapestiin ja Pariisiin.

Bogdanova lupaa yhteistyön jatkuvan myös Vienan Karjalassa. Uhtualla sijaitsevan Mobergin talon projektissa museo oli mukana omalla osuudellaan, ja nyt on suunnitelmia mielessä Siivikon taloa varten. Samoin yhteyksiä halutaan pitää Paanajärveen, Jyskyjärveen ja Vuokkiniemeen.

Kaikenlaisen vanhan perinteen osajia halutaan hyödyntää. Saarella viljellään ruista ja pellavaa ja halutaan pitää vanhoja työtapoja elävinä. Halutaan myös osoittaa, millaisia eroja tavoilla eri kulttuureissa on ollut.

AILA-LIISA LAURILA
Teksti ja kuvat

Helsingin Matka2020-messuilla riitti runsaasti kiinnostuneita suomalaisia, jotka halusivat tietää matkustamisesta Kižin saarelle Karjalan tasavallan. Puuveistäjä Jan Teternik on yksi Kižin museon huippuammattilaisista.

Kižin saarelle rakennetaan maantieyhteyttä

Karhumäen ja Ojatevštšinan välistä autotietä on alettu rakentaa uudelleen. Rakennustyöt tehdään Karjalan tasavallan kehitys vuoteen 2020 mennessä -tavoiteohjelman mukaan.

Tähän mennessä on rakennettu lähes kymmenen kilometrin pituinen tieosuus, joka on osa Karhumäki–Tulvoja–Suurlahdi–Bolnitšnyi-välistä tietä.

Rakennustöistä vastaa PSK-Stroitel. Karjalan tasavallan tiehallinnon päällikkö **Viktor Rossypnov** kertoo, että rakentaminen maksaa hiukan yli 500 miljoonaa ruplaa (runsas 7 miljoonaa euroa).

Jo vuonna 2012 aiottiin rakentaa tieyhteyttä Kižille. Silloin alettiin työstää Karhumäen ja Ojatevštšinan välistä tietä, mutta hanke keskeytyi rahanpulan vuoksi. Tie kulkee rantaviivan lähellä paikkaan, josta lossit vievät vieraat saarelle. Siltaa ei tule.

Johtaja **Elena Bogdanova** korostaa, että museo haluaa pitää turistivirrat omissa hallinnassaan. Yöpymispaikat ja muut palvelut ovat tarjolla mantereen puolella. Yöajoiksi Kižin saari tyhjenee.

Suomussalmen kätketty helmi: Vienan reitti

Lähes unohduksiin vuosikymmenien ajaksi painunut laukkukauppiaitten ja runonkerääjien kulkureitti on kohoamassa retkeilijöiden suosikiksi Kainuussa. Luontoihmiset surevat, kun samaan aikaan Suomussalmen Vuokissa tehdään metsätöitä. Mikä on Vienan reitin tulevaisuus?

Maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö ja Metsähallitus saivat viime kesänä kainuulaisilta vetoamuksen, jossa oli 55 allekirjoittajaa. Vetoajat esittivät, että Suomussalmella sijaitseva Vienan reitti ja siihen liittyvät vanhat metsät suojellaan arvokkaana kulttuuri- ja luontokohteena.

Vuokin Vienan reitiksi kutsuttava luontopolku on *Karjalan Heimon* lukijoille tuttu

Vienan reitillä vaeltaneet ovat poikkeuksetta ihastuneet reitin monipuolisiin maisemiin. Itse reitti on varsin kapea polku ja paikoin sen lähellä on tehty metsänhakkuita.

muassa Lönnrot-seura, Mustarindasäätiö, Juminkeko-säätiö, Kianto-seura ja Vanha-Kurimoseura sekä joukko kainuulaisia matkailuyrittäjiä, tutkijoita ja poliitikoita.

METSO-ohjelmassa suojelu perustuu maanomistajien vapaaehtoisuuteen ja sitä toteutetaan pysyvin ja määräaikaisten keinoin. Vapaaehtoisella suojelulla turvataan puustoltaan edustavia ja lajistoltaan monimuotoisia metsäluonnon elinympäristöjä.

Valtio maksaa METSO-ohjelman mukaisesta suojelusta ja luonnonhoidosta korvausta, mutta ohjelma on alun perin tarkoitettu lähinnä Etelä-Suomen metsille. Ohjelma jatkuu ainakin vuoteen 2025.

Allekirjoittaneiden mukaan useat yksityiset maanomistajat olisivat valmiita suojelemaan reitin varrella olevia luonnonsuojelullisesti tai maisemallisesti arvokkaita kohteita, mutta toistaiseksi aloitteet eivät ole edenneet mm. rahoituksen niukkuuden vuoksi.

Alueelliset metsä- ja ympäristöviranomaiset tekevät päätöksen kohteen soveltuvuudesta METSO-ohjelmaan. Metsä- ja ympäristöalan toimijoiden mukaan tähän mennessä toteutuneet suojeluhankkeet ovat tuottaneet käytännönläheistä tietoa sekä lisänneet toimijoiden osaamista ja yhteistyötä.

Viime kesänä perustettiin myös Vienan reitti ry kehittämään Vienan reittiä, vaalimaan reitin kalevalaista kulttuuriperintöä ja edistämään reitin luonto- ja kulttuurimatkailua. Tavoitteena on tehdä reittiä tunnetuksi niin Suomessa kuin kansainvälisestikin. Yhdistys on järjestänyt muun muassa melontaretkiä ja yhteisiä kokoontumisia.

Ennen yhdistyksen perustamista Vuokin kyläyhdistys vastasi retkialueen hoidosta. Suomussalmen kunta avusti kunnostusta ja viitoitusta. Kyläyhdistys rakensi reitille varustusta käyttäen omia sekä yksityisiä varoja. Suomussalmen kunta siirsi reitin vastuun ja hoidon Vuokin kyläyhdistykselle sopimuksella, joka allekirjoitettiin 4.6.2015. Reitin viralliset avajaiset pidettiin 6.6.2015.

monella tapaa. Jo heidän esi-isänsä kulkiivat sitä pitkin Vienan Karjalan ja Suomen välillä. Loppukesästä 2015 eli lähes viisi vuotta sitten heimolehti julkaisi jutut, jotka kertoivat alueen historiasta ja pienen patikkaryhmän retkestä reitillä.

Kuluneen vajaan viiden vuoden aikana Kainuussa on käyty monenlaista vääntöä. Innokkaimmat retkeilijät ovat löytäneet kauniin ja rauhallisen vaellusreitit, mutta kovin tunnettu se ei vielä ole.

Monien paikallistenkin mielestä se on Suomussalmen kätkeyty helmi. Tämä kävi hiljattain ilmi paikallisessa kyselyssä, jossa etsittiin suosituimpia luontokohteita ja alueen erityisiä vahvuuksia.

Vienan reitti sijaitsee osin valtion omistamilla mailla, joita Metsähallitus hoitaa. Osa paikallisesta väestöstä on tehnyt taloopohjalta rakennus- ja kunnostustöi-

tä alueella. Yksityiset maanomistajat ovat hoitaneet niittyjä ja metsän reunavyöhykkeitä reitin varrella ja historiallisilla merkkipaikoilla. He ovat myös kunnostaneet alueen perinnerakennuksia, opasteita ja rakenteita.

Lukuisat tahot ovat ehtineet vuosien varrella puhua Vuokin luonnon puolesta. Jo vuonna 2014 Kalevalaseura vetosi Vienan reitin ja kulttuuriperinnön suojelun puolesta.

Muun muassa paikallisista metsänomistajista koostunut vetoajaryhmä ehdotti viime kesänä, että yksityismaiden arvokkaiden metsäkohteiden suojelu turvataan osana METSO-ohjelmaa varaamalla siihen tarvittava rahoitus.

Yksityisten maanomistajien lisäksi vetoomuksen allekirjoittajia olivat muun

Kymmenen innokasta retki-ihmistä päätti viisi vuotta sitten kokea, miltä käveleminen Vienan polulla tuntuu ja mitä matkalla näkyy. Retkellä olivat muun muassa Kannelsuot sekä paikallinen isäntä ja kyläyhdistyksen jäsen Pentti Kinnunen.

Suomussalmen Vuokin Vienan reitti on pitkään ollut kätkeyty helmi, mutta sen profiilin nostoon on löytynyt kosolti uutta kiinnostusta. Osasyynä tähän on se, että retkeilyn ja luonnossa liikkumisen suosio on ollut viime ajat hurjassa kasvussa. Suomalaiset ovat huomanneet, että luontorentouttaa, lääkitsee ja parantaa.

Polkujen kulun selvittäminen alkoi 16 vuotta sitten. Reitin varsi inventoitiin Kainuun ympäristökeskuksen ja Museovirastoa edustavan Kainuun Museon yhteistyönä vuosina 2004 ja 2007. Suomen valtio omistaa reitin vartta 14 kilometriä ja yksityiset maanomistajat 13 kilometriä. Kainuun ELY-keskus teki reitillä kunnostustoimenpiteitä vuosina 2010–2011 ja luovutti reitin hoidon Suomussalmen kunnalle.

Reitin historiallista taustaa tutki Lönnrot-instituutissa työskennellyt **Heikki Rytkölä**. Tutkimus ilmestyi kirjana vuonna

2006. Vuokin Vienan reitti liitettiin vuonna 2009 vahvistettuun Kainuun maakunta-kaavaan. Metsähallituksessa reittiä ja sen varren kulttuuriperintökohteita inventoitiin vuosina 2013 ja 2014.

Reitin Venäjän puoleista osaa on inventoitu Vuokkiniemen kylästä Suomen rajalle Viiingin kohdalle vuosina 2007 ja 2008. Venäläisenä tutkimusosapuolena ovat olleet Venäjän Tiedeakatemian Karjalan Tiedekeskus sekä Karjalan valtiollinen kotiseutumuseo.

Tehdyissä selvityksissä todettiin, että yhteensä 27 kilometrin pituisesta reitistä selkeää polkua on jäljellä vain pieni osa, alle kymmenen kilometriä. Apua löytyi kartoista.

Moniin vanhoihin peruskarttoihin polku on merkitty kulkemaan Vuokista Koljatin-, Kevätti- ja Kivi-Kevättijärvien eteläpuolitse ja Palojärven rantaa myötäillen Hyryyn sekä siitä Viiingin kautta rajan yli Venäjän puolelle kohti Kivijärveä.

Toinen karttoihin merkitty vanha rajanylityspaikka on Korpijärven länsipuolella. Vesiteitse rajan pystyi menneinä aikoina ylittämään useasta muustakin kohtaa. Koljatin- ja Kivi-Kevättijärvien eteläpuolella on useita toisen maailmansodan aikaisia jäänteitä, kuten pesäkkeitä, hautoja, poteroita ja erilaisia kaivantoja.

Metsien läpi kulkeneet polut olivat entisaikoina tärkeitä, sillä teitä ei ollut. Kunnollinen maantie tehtiin Vuokin alueelle vasta toisen maailmansodan jälkeen. Maantie Vuokin alueen Malahviaan valmistui vuonna 1952. Tien tulo kiihdytti laukkureiden käyttämän polun unohtumista.

Kainuun piirilääkärinä vuosina 1833–1853 toiminut **Elias Lönnrot** lähti runonkeruuseen kohti Vienan Karjalaa Vängästä, joka lasketaan nykyäänkin Vienan reitin viralliseksi alkukohtaksi. Reitin lähtöpaikka sijaitsee Kuhmontien (tie numero 912) varrella osoitteessa Hepola-Pehkolantie 1.

Paikka löytyy ajamalla Suomussalmelta vajaat 45 kilometriä Kuhmon suuntaan, ja

Vanhimmassa pilkkapuussa, tosin jo kaatuneessa, on vuosiluku ajalta, jolloin Elias Lönnrot tallasi polkua. Polun vierellä oli myös talvisodan aikana ollut taisteluja. Niidenkin merkkejä näkyi vielä maastossa ja metsän puissa.

Kajaanista tultaessa on ajettava noin 140 kilometriä. Lähtöpaikan koordinaatit ovat N 7181167 E 625572.

Ensimmäinen vaellusetappi kulkee läpi Vängän tilan pihapiirin ja laiturien Rautaisen myllylle (noin 4 km), mistä se jatkuu Jumalanhyvänahon laavulle. Sieltä edetään Hyryn särkille, jotka viimeistään hurmaavat vaeltajan.

Maisemalle luonteenomaista on soiden, metsäsaarekkeiden ja pienten erämaajärvien vaihtelu.

Entisinä aikoina Vuokin isännät myivät Vienasta saapuville laukkukauppiaille veneet, joilla nämä matkasivat Oulujoen vesistön kautta Ouluun, missä he taas myivät veneensä eteenpäin. Vienan reitin varrella oleva Kevättijärvi kuuluu Oulujoen vesistöön.

Tutkimusten mukaan Pohjanlahden ja Vienanmeren välillä on liikuttu niin kauan kuin ihminen on seuduilla asunut. Yleinen käsitys on, että laukkukaupoilla ja muilla asioilla liikuttiin pelkästään kesällä. Tut-

kimuksissa on tultu siihen tulokseen, että merkittävin kulku tapahtui kuitenkin tavalla parhaaseen rekikelin aikaan.

Metsähallituksen hakkuut Vienan reitin läheisyydessä ovat herättäneet luontojärjestöjen kiinnostuksen. Luonto-Liiton metsäryhmän edustajat kävivät viime marraskuussa maastossa Suomussalmella Vienan reitin hakkuilla.

Ryhmä ilmoitti havainneensa alueella hongantorvijäkälää ja ryväsjäkälää, jotka ovat uhanalaisluokitukseltaan vaarantuneita lajeja. Tämän seurauksena Metsähallitus ilmoitti keskeyttävänsä avohakkuut reitin tuntumassa. Se kertoi tekevänsä ensi kesänä alueella laji-inventointeja, minkä jälkeen toimenpiteet arvioidaan uudelleen yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Metsähallituksella on ollut viime syksyn aikana hakkuuta Vienan reitin varrella yhteensä kolmessa eri työkohteessa. Yksi kohde on ollut Kevättijärven kaakkoispuolella Ranta-ahon kohdalla. Lisäksi hakkuut

ovat käyneet lähellä Vienan reittiä myös Koljatinjärvellä.

Metsähallituksen mukaan metsien käsittely on toteutettu Kainuun liiton kanssa sovitun toimintamallin mukaisesti sekä käyty läpi Kainuun Museon ja kyläyhdistyksen kanssa. Se kertoo noudattavansa muinaismuistolakia kaikissa toimenpiteissään.

Laki määrittelee suoja-alueen leveydeksi kaksi metriä näkyvissä olevista reunoista reitin molemmin puolin. Museovirasto käyttää suoja-alueen lähtökohtaisena leveytenä 20–30 metriä reitin molemmilla puolin.

AILA-LIISA LAURILA

Teksti

JUKKA ESKELINEN

HANNA KELOLA-MÄKELÄINEN

SIMO KANNELSUO

Kuvat

Vienan reitille halutaan kunnollinen suojavyöhyke

Karjalan Heimo pyysi viime vuonna perustetun Vienan reitti ry:n puheenjohtajaksi valittua **Paavo Kerästä** kertomaan, millä tavalla Vienan reittiä koskevat toimet etenevät, kun Metsähallitus keskeytti hakkuut alueella viime vuoden lopulla.

Metsähakkuiden keskeyttäminen tämän talven ajaksi on positiivinen signaali. Me olemme käynnistäneet keskustelut Metsähallituksen edustajien kanssa Vienan reitin hakkuista. Meillä on nyt organisaatio, joka haluaa neuvotella Metsähallituksen ja muiden maanomistajien kanssa asiallisesti ja argumentaatiopohjalla. On vahvistunut käsitys, että maanomistajat eivät ole täysin ymmärtäneet, kuinka arvokkaasta kohteesta Vienan reitillä on kyse. Neuvottelujen ja tietoa jakaen voidaan kaikkien osapuolten intressit ja tavoitteet saada lähemmäksi toisiaan.

Vienan reitti ry:n tavoitteena on saada reitille kunnollinen suojavyöhyke. Nykyinen reitillä oleva muinaismuistolain mukainen suojelu on osoittautunut täysin riittämättömäksi. Laki suojelee reittiä pari metriä puoleensa. Mutta sekään ei ole suojellut polun koskemattomuutta, vaan metsähakkuiden aikana monitoimikoneilla ja muilla raskailla ajoneuvoilla on kuljettu reitin yli ja pilattu autenttista polkua. Kyseessä on ollut tahallinen teko, tai sitten se johtuu joko tietämättömyydestä tai välinpitämättömyydestä.

Vienan reitti ry on käynnistänyt neuvottelut viranomaisten kanssa reitin saamiseksi kokonaisvaltaisen suojelun piiriin. Avainasemassa ovat Museovirasto, ELY-keskus ja Ympäristöministeriö. Myös Kainuun liitto ja Suomussalmen kunta tulee saada aktiivisesti mukaan. Kyse on loppujen lopuksi rahasta. Ympäristöministeriö on ns. HELMI-ohjelmaan varannut suojelualueiden rahoitukseen 42 M€. Toiveemme on, että tästä voitaisiin saada varoja myös Vienan reitin suojeluun ja asiallinen korvaus maanomistajille.

Kainuun liiton johdolla valmistui Vuokin reitti Vianaan, Toimintamalli 2017. Sen valmistelussa olivat mukana kaikki keskeiset toimijat, kuten Metsähallitus, Metsäkeskus, Museovirasto, ELY-keskus,

Viitat kertovat Vienan reitin vaeltajalle, paljonko matkaa on vielä seuraavaan etappiin.

Suomussalmen kunta ja Vuokin kyläyhdistys. Allekirjoittaneella oli tilaisuus toimia työryhmän puheenjohtajana. Siinä sovittiin konkreettisista toimenpiteistä reitillä. Osa suosituksista on laitettu toimeen, mutta päätavoite on jäänyt odottamaan aikaa parempaa.

Vienan reitti ry toivoo, että työryhmä kokoontuisi lähiaikoina ja päivittäisi toimintamallin ajan tasalle. Tärkeintä on sopia toimenpiteistä, miten reitti saadaan kokonaisvaltaisesti suojelun piiriin.

Vienan reitin arkeologisia tutkimuksia on tehty, mutta reitin pituus, 27 kilometriä, huomioiden tutkimuksia tulee jatkaa, koska reitin historia ulottuu kauas esihistorialliseen aikaan.

Reitti oli tärkein liikenneväylä Vienanmeren ja Pohjanlahden välillä. Suomussalmen asutushistoria ulottuu kymmenen tuhannen vuoden taakse. Asutus levittäytyi idästä päin, ja tärkeimpänä kulkuväylänä toimi Vienan reitti.

Vienan reitti toimi myöhemmin laukukauppiaiden jokavuotisena kulkureittinä ja kansantieteilijöiden, kulttuuripolkuna,

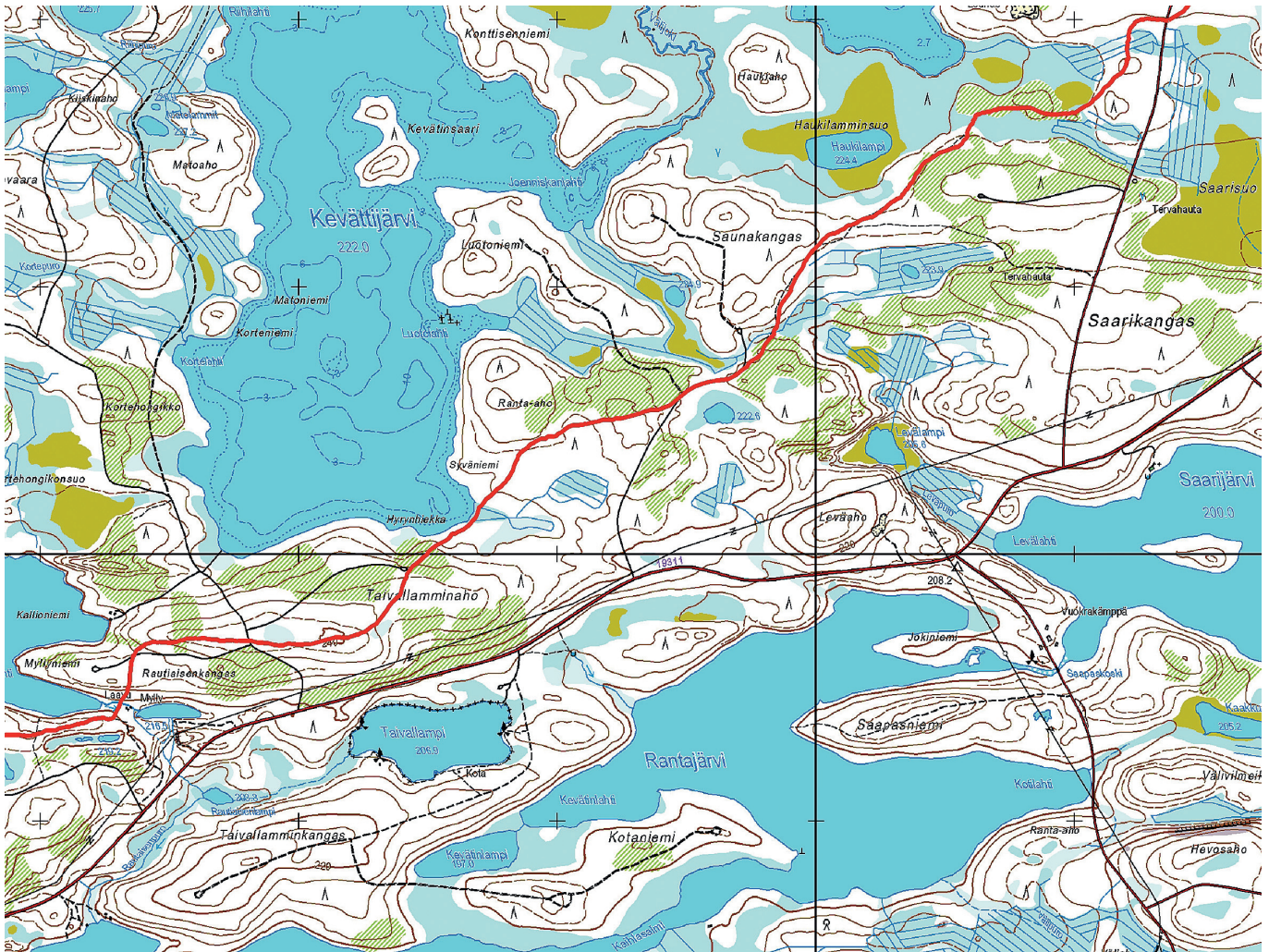
kuuluisimpana **Elias Lönnrot**. Kanssakäyminen jatkui vilkkaana aina 1920-luvulle saakka, jolloin raja sulkeutui. Tavoitteemme on, että Vienan reitti saadaan valtakunnallisesti arvokkaiden arkeologisten kohteiden joukkoon.

Vienan reittiin läheisesti kuuluvat viimeiset vienankarjalaiset kylät Kuivajärvi-Hietajävi ja Murhinsalon suojelualue ovat joulukuussa hyväksytyssä Kainuun maakuntakaavassa suojeltu valtakunnallisesti arvokkaana maisema-alueena.

Alue on kulttuurihistorian lisäksi kasviston ja linnuston (42 lajia) puolesta poikkeuksellisen arvokas alue. Valtakunnallisesti uhanalaisia lajeja esiintyy alueella useita.

Kääväkäsrajistoa indikaattorina käyttäen inventoitu alue on ainutlaatuisen arvokas vanhan luonnonmetsän alue, joka sijoittuu samaan luokkaan muun muassa Patvinsuon kansallispuiston kanssa. Tämä valtakunnallisesti arvokas aluekokonaisuus on tulossa ympäristöministeriön vahvistettavaksi lähiaikoina.

Tavoitteenamme on tämän lisäksi, et-

Kartta kuvaa Vienan reittiä Suomussalmella, Oulujoen vesistöön kuuluvan Kevättijärven lähistöllä Suomen itärajan tuntumassa.

tä Vienan reitti yhdessä Murhinsalon ja vienalaiskyltien kanssa saivat ensiksi maakunnallisesti merkittävän maisema-alueen statuksen.

Lähiajan tehtävät 2020. Vienan reitille on kuluvalle vuodelle tulossa runsaasti tapahtumia. Maaliskuun hiihtolomaviikolle järjestämme hiihtoriehatapahtuman kaiken ikäisille.

Tuleva kesä on tapahtumarikas: kesäkuun 23. päivänä kuhmolainen Kansanmusiikkijuhla Sommelo vieraillee historiallisessa Rimpilässä, heinäkuun 25.–26. päivinä järjestämme jo perinteeksi muodostuneen patikoinnin ja maamme viimeisen runolaulajan **Jussi Huovisen** muistokonsertin.

Maanantaina 27. heinäkuuta kokoontuu suomalaiskarjalainen seminaari pohtimaan monelta tutkimuksen näkökulmalta Vienan reitin merkitystä. Mukaan on kutsuttu ympäristöministeri **Krista Mikkonen**. Alustajina ovat parhaimmat asiantuntijat Suomesta ja Karjalan tasavallasta.

Yhdistyksemme tärkeänä tehtävänä on rakentaa yhteistyötä valtakunnan rajan yli

Vienan Karjalaan. Vienan reitti jatkuu Viennassa Vuokkiniemeen ja Uhtualle saakka. Karjalan puolella reitin historialliseen ja matkailulliseen merkitykseen ollaan heräämässä.

Reitti symbolisoi pitkäaikaista yhteistyötä ja keskinäisen kanssakäymisen poikkeuksellisen pitkäaikaista hedelmällistä vuorovaikutusta, sillä reitin porttina toiminut Vuokin latvan rajanylityspaikka on säilynyt samalla paikalla Täyssinän rauhan rajasopimuksen mukaan vuodesta 1595 saakka. Raja Vienaan on yksi Euroopan vanhimpia.

Vuokkiniemen kyläyhdistys on aktiivisesti hanketta edistämässä. Olemme osallistuneet Vuokkiniemen kyläjuhliin ja Latvajärven proasniekkaan.

Latvajärven proasniekka 14.–15. elokuuta tulee kunnioittamaan runolaulaja **Arhippa Pertusen** muistoa monipuolisella ohjelmalla.

PPAAVO KERÄNEN
puheenjohtaja
Vienan reitti ry

SKS kerää kokemuksia metsäluonnosta

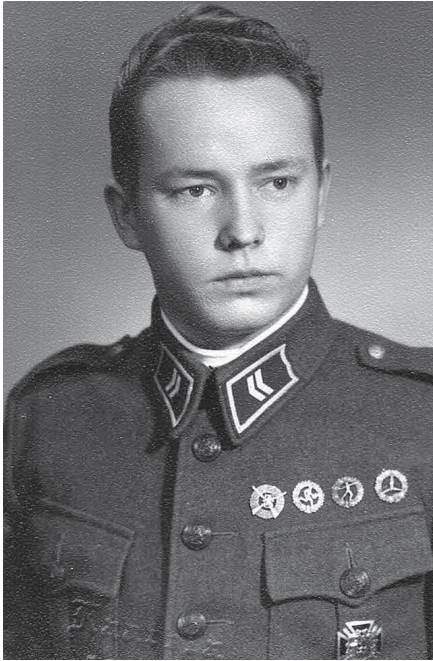
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja Metsäsuhteet yhteiskunnallisessa muutoksessa -tutkimushanke järjestävät yhteistyössä Suomen Metsämuseo Luston kanssa muistitietokeruun suomalaisista metsäsuhteista.

Suhteeni metsään -keruun tavoitteena on tallentaa mahdollisimman laajasti ja monenlaisia kuvauksia metsien merkityksistä suomalaisille. SKS pyytää lähettämään kirjoitukset 15.10.2020 mennessä. Se ottaa vastaan myös valokuvia. Osoite on keruu@finlit.fi. Ohjeita saa osoitteesta www.finlit.fi/metsa.

Vastaukset arkistoidaan Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistoon. Aineiston pohjalta tehdään tieteellistä tutkimusta ja julkaisuja. Keruun tuloksista tiedotetaan vuoden kuluttua keväällä. Kaikkien vastaajien kesken arvotaan kirjapalkintoja.

SYNTYMÄPÄIVÄT JA NIMITYKSET

Pekka Ritoniemellä täyttyi 80 vuotta

Pekka Ritoniemi täytti pyöreät 80 vuotta 18.2.2020 Tampereella. Hänen isänsä tuli suuren muuttoaalton mukana Suomeen kevättalvella 1922. Sukujuuret ovat Vienasta Kontokin Kenttjärveltä.

Keski-Suomessa Pylkönmäellä eletyn lapsuuden ja kouluvuosien jälkeen hän muutti Tampereelle sanojensa mukaan leveämmän leivän perässä.

Työsopimuskoulutuksen kautta hän päätyi metallityömiehen jaloon ja paljon vaativaan ammattiin, lähinnä työkalusorvaajaksi.

Pekka elelee ansaittua eläkeläisen elämää, elämän menoa seurailen, lukien, kohtuullisesti liikkuen ja joskus vähän laulelleenkin, niin kuin muutkin eläkeläiset, yhtenä heidän joukossaan.

– Työvuosiakin tuli ahkeroitua likipitään 50. Monenlaista niihin vuosiin mahtuu, tärkeintä on ollut vakaa elämän me-

no, ei ole tarvinnut kivääri kädessä lähteä elämään turvaamaan, hän sanoo.

– Rauhaa ja leipää, siinä on elämän johtotähdet. Ne kaksi kun säilyvät, niin Suomi on hyvä maa elää ja kotiseutulauluja laulella. Ei muuta kuin kohti uutta ja seuraavaa näilläkin vuosikymmenillä elämää kunnioittaen. Onhan näitä vuosia tarjolla edessäpäin, toteaa Pekka.

Pikkuserkkua onnitellen

Monipäini joukko pikkuserkuksie Petroskoista lähettäy kaunehet merkkipäiväonnittelut ja parahimmat toivotukset Tampereella 18. helmikuuta 80 vuotta täyttävällä Pekka Ritoniemellä, kumpasen sukujuuret ollah Vienan Karjalan Kenttjärven Ritoniemestä. Tervehyttä ta pitkälti virkasta mieltä.

VIENO KETTUNEN
Serkkuparven vanhin

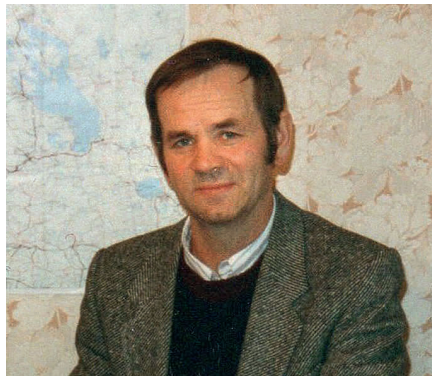
Vladimir Kettunen täytti 80 vuotta

Petroskoissa eläkepäiviä viettävä entinen lehtitoimittaja **Vladimir Kettunen** täytti 80 vuotta äsken päättyneen vuoden 2019 joulukuun viimeistä edellisenä päivänä. Hän syntyi Uhtuan liepeillä Keski-Kuittjärven Kuusilahden yksityistalon uuninseudella **Anni Kettusen** viisilapsisen katraan kuudenneksi leipäsuuksi.

Perheen kuopus oli ehtinyt 1,5 vuoden ikään, kun oli pakko matkustaa äidin selässä tuohikessellissä sotaa pakoon Arkanjelin alueelle. Koti-ikävä tuskasi karjalaisnaisen sydänalaa, ja hän palasi lapsineen Karjalaan, vaikka sotatoimet olivat vielä käynnissä.

Perhe asettui Louhen piiriin Tšupan kylään. Sisarusparven nuorin oli jo neljännellä ikävuodella, mutta ainoana muistona sodasta ovat saksalaiskoneiden pommitukset Murmanskin radalla. Rauhan koitettua perhe palasi Uhtualle ja sai asuttavakseen talon Lamminpohjan Ojalanperällä.

Vuosien kuluttua selvisi, että talo, jossa Vladimir vietti lapsuutensa ja kouluvuotensa, oli Karjalan Sivistysseuran perustajajäseniin kuuluvan **Paavo Ahavan** rakentama. Tästä hänelle kertoi seudulla kunnioitettu muusikko ja pelimanni **Veikko**

Pällinen, jonka sukutalo oli Koivulassa, Ojalanperän naapuripaikassa.

Sodanjälkeisinä vuosina piti kärsiä nälkää ja puutetta, mutta kieliympäristö oli aidon karjalainen ja se lämmittää yhä Kettusen mieltä. Samalla tosin syntyy katkeruutta Vienan Karjalan nykypäivien kielitilannetta ajatellessa.

Keskikouluopinnot, joista kuusi luokkaa sujui suomen kielellä, Vladimir päätti vuonna 1959. Työtaipaleensa hän aloitti Uhtuan sahalaitoksessa ja sai vähän ajan kuluttua kutsun asepalvelukseen.

Se alkoi kersanttikoulussa Leningradin alueella ja jatkui Stalingradin eli nykyisen

Volgogradin ilmatorjuntajoukkoihin.

Asevelvollisuuden kolmas vuosi lähenei loppuaan, kun hän sai päälleen uudet tamineet ja makuulavitsan rahtialuksen ruumassa. Tuo ”huippuluokan” kyyti kesti 14 vuorokautta ja päättyi Kuuban Nuevitasin satamaan ja sittemmin Karibian kriisiin. Kuubassa vierähti kahdeksan kuukautta.

Armeijareissun jälkeen Kettuselle tarjoutui radioteknikon toimi Uhtuan eli nykyisen Kalevalan lentoasemalla. Parin vuoden kuluttua hän pyrki suomen kielen ja kirjallisuuden linjalle Petroskoin yliopistoon ja aloitti sen käytyään toimittajanuran *Neuvosto-Karjala*-lehdessä.

Vuosien kuluttua hän siirtyi toimitussihteerin tehtävistä *Oma Mua*-lehden päätoimittajaksi ja viipyi ohjaksissa kymmenen vuotta. Pienen lepotauon jälkeen hän palasi *Karjalan Sanomiin* tyyli-toimittajaksi ja siirtyi siitä kymmenisen vuoden jälkeen lopullisesti eläkkeelle.

Nyt kesäisin aika kuluu mukavasti pelto-, halko- ja pihahommissa Kontupohjan piirin Munjärvenlahden kylässä. Jälkipolvea ovat poika **Voitto**, tytär **Anisa** ja pojantytär **Anja**.

PR

SYNTYMÄPÄIVÄT JA NIMITYKSET

Eila Korhonen 70 vuotta

Pyöreät 70 vuotta täyttää 8.4.2020 Eila Korhonen o.s. Härkönen Tampereella. Eila syntyi Paltamossa Leppivaaran mummulassa, Pentin pienessä kamarissa. Eilan sukujuuret ovat Vienan Karjalassa Vuokkiniemellä. Eilan Väinö-isän äiti, Maria Karmujeva tuli pakolaisena Suomeen vuoden 1922 muuttoaallon mukana. Maria oli kotoisin Vuokkiniemen Kaskolasta Korpin talosta. Hänen vanhempansa olivat Okku ja Poavali Karmujeva. -EMK-

Ivan Laptev on Inkerin kirkon uusi piispa

Inkerin kirkkoa on johtanut 13. tammikuuta alkaen piispa **Ivan Laptev**. Hän voitti vaalin toisella kierroksella vastaehdokkaansa, kirkon vikaarin ja Volgan rovastikunnan lääninrovastin **Olav Panchun** äänin 48–27. Piispa **Aarre Kuukauppi** on jäänyt eläkkeelle. Virkaanastujaisia ja läksiäisiä juhlittiin samalla kertaa Pietarissa 8.–9. helmikuuta.

Piispaksi valittu Ivan Laptev on ollut mukana laatimassa Inkerin kirkon strategiaa vuosille 2017–2025. Laptev työskentelee Keltossa sijaitsevan Inkerin kirkon teologisen instituutin johtajana. Lisäksi hän

toimii Kupanitsan seurakunnan kirkkoherrana ja Kelton seurakunnan pastorina.

Ehdolla piispanvaalissa olivat myös Pietarin lääninrovasti **Ivan Hutter** ja Inkerin kirkon pääsihteeri **Mihail Ivanov**. Koska ensimmäisellä kierroksella kukaan ehdokkaista ei saanut yli puolta annetuista äänistä, menivät eniten ääniä saaneet Laptev ja Panchu toiselle kierrokselle.

Ivan Laptev on syntynyt vuonna 1979 Zanevkassa Leningradin alueella. Hän on inkeriläistä sukujuurta: hänen isoäitinsä on kotoisin Keltosta ja isoisänsä perhe Rääpyvästä.

Laptev siunattiin Kelton seurakunnan katekeetaksi vuonna 2000. Diakonivihkimyksen hän sai vuonna 2004. Kelton teologisesta instituutista hän valmistui vuonna 2011, jolloin hänet vihittiin myös papiksi.

Maisterin opinnot hän sai valmiiksi vuonna 2013 Keltossa. Hän on toiminut myös Inkerin kirkon lähetysosaston johtajana.

Laptev on naimisissa ja hänellä on neljä lasta.

Muistamme edesmennyttä Maija Homasta

Vaimoni **Maija Homanen** nukkui pois 22.10.2019. Hänet siunattiin Kauniaisten kirkossa keskiviikkona 13.11.2019 lähiomaisten läsnä ollessa. Maija oli aviovaimonani yli 60 vuotta. Sen tähden hänen muistonsa on minulle kallis ja pidän sitä muistelemisen arvoisena.

Maija syntyi Haukiputaalla 27.6.1930, mutta lapsuutensa hän vietti Yli-Iissä, missä hänen äitinsä **Hellin** o.s. **Erkkilä** toimi pienen osuuskaupan myymälänhoitajana. Maijan isä oli kotoisin Impilahdelta, nimeltään **Arvi Saavalainen**. Isä harjoitti liikkuvaa kauppaa Pohjois-Suomen alueella ja joutui ammattinsa tähden olemaan paljon pois kotoa. Isä kaatui jatkosodassa vuona 1941 ns. ”Kiestingin motissa”.

Maija kävi keskikoulun Haukiputaalla ja lukion Oulussa. Hän valmistui laudatur-ylioppilaana vuonna 1949. Ylioppilaskuvaa ei Maijan äidillä ollut varaa teettää vaan sen teki Maijalle lahjaksi oululainen valokuvausliike, joka tarvitsi kauniin ylioppilaskuvan näyteikkunaansa. Kauppatieteiden maisterin tittelin Maija lunasti Helsingin kauppakorkeakoulusta vuonna 1961.

Maija oli aina halunnut opettajaksi. Sitä varten hän suoritti kauppatieteiden kandidaatin tutkinnon. Kun opettajan paikka tuli pian avoimeksi Oulun kauppaoppilaitoksessa, Maija haki sitä, sillä olihan Oulu hänelle tuttu paikka. Hän sai paikan ja hoiti tehtävää vuosina 1957–1959.

Maija ei kuitenkaan ollut vielä täysin pätevä kauppaoppilaitoksen opettaja, häneltä puuttui auskultointi. Sisukkaasti Maija matkusteli auskultointimatkoille Oulusta Helsinkiin, kunnes hänestä tuli täysin pätevä.

Maija Homanen oli juhlimassa Karjalan Sivistysseuran toimistolla Helsingissä syksyllä 2010, kun vietettiin hänen aviopuolisonsa Ilmari Homasen 80-vuotisjuhlaa.

Noihin aikoihin minullakin oli työpaikka Oulussa. Tehtävääni varten jouduin hankkimaan hyvän auton. Kävin usein syömässä Oulun keskustassa olevassa baarissa. Siellä tapasin Maijan monesti ja joskus tarjosin hänelle jopa autokyydin johonkin Oulussa. Tutustuimme toisiimme hyvin ja vihdoinkin päätimme mennä naimisiin. Tämä tapahtui kesäkuussa 1959.

Seuraavana vuonna pääkonttorilta tuli minulle kutsu töihin Helsinkiin. Harkitsimme asiaa aikamme ja lopuksi päätimme kutsun hyväksyä. Olihan Helsingissä useita kauppaoppilaitoksia. Varmaan sieltä Maijallekin työpaikka löytyy.

Heinäkuussa 1960 pakkasimme tava-

ramme junavaunuun ja lähdimme muuttomatkalle Oulusta Helsinkiin. Maija matkusti junassa ja minä ajoin autolla perässä. Matkalla kuitenkin esikoisen synnyttämisen aika tuli ja tätä varten Maijan oli pysähdyttävä Hämeenlinnassa. Näin tuli tyttäreemme, Outin, syntymäpaikaksi Hämeenlinna.

Maijalle järjestyi Helsingistä työpaikka ja hän toimi Helsingin kauppiaiden kauppaoppilaitoksen opettajana eläkeikänsä saakka. – Vielä eläkkeellä ollessaan Maija autteli Outia neljän lapsen hoitamisessa ja työskenteli Karjalan Sivistysseuran järjestösihteerinä seitsemän vuotta.

I.H.

Tollonjoen Vienan tytär Irja Viirto o.s. Denisova

Irja Viirto (Denisova) syntyi 5.7.1930 **Juho** ja **Anni Denisovin** perheen esikoisena. Sisarusparveen kuului yhteensä seitsemän lasta, joista kuopus valitettavasti kuoli jo varhain.

Irjan äidinäiti **Iro Remsu** (s. 1879 Tollonjoella, k. 1971 Ruotsissa) oli aikansa kuuluisimpia runontaitajia, jonka laulantaa on tallennettuna mm. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistoissa. Iro-mummon muistelmia löytyy myös **Pertti Virtarannan** kirjasta *Vienan kansa muistelee* (WSOY 1958).

Elämä oli ilmeisen niukkaa Tollonjoen Virrantermällä. Perheen isä työskenteli kolhosniekkana, ja ammatti oli tärkeä kolhoosin suuressa navetassa. Virallisesti titteli oli lääkintäeläinhoitaja ja luonnollisesti Anna-äiti oli kotona lasten luona.

Toisen maailmansodan jyty lähenei, mutta ensin Tollossa jouduttiin pelkäämään talvisodan aikana. Suomesta lähtevän Raateentien toisessa päässä sijaittivat Vuokkiniemen termät, jotka olivat vain viitisen kilometriä Irjan kotiseudulta. Taloissa majoitautui luonnollisesti neuvostosotilaita.

Ja niin kävi monessa muussakin Länsi-Vienan syrjäkylässä, että suomalaismieliset ja ehkä luokkaviihollisina syrjäkarein katsotut – mahdollisesti isättömät perheet – joutuivat pakenemaan ”toiseen suuntaan” kuin neuvostojen maa odotti.

Irja Viirto koki suomalaisten miehityksen ajat Vuokkiniemellä pelkästään myönteisenä ja rikkaana muistona nuoruudesta.

– Ruoka parani ja perheet saivat kolhoosin lemmiä ja muuta karjaa omistukseensa. Myöskin suomalainen koulu tuntui kovin

Myöhemmin Suomessa asuessaan Irja Viirto koki suomalaisten miehityksen ajat Vuokkiniemellä pelkästään myönteisenä ja rikkaana muistona nuoruudesta.

mieluisalta, se oli ihan muuta kuin mihin aikaisemmin oli totuttu.

– Minä pidin kovasti kasvimaan hoidosta, mitä oli Suomesta saakka tullut ihmisiä meitä opastamaan, muisteli Irja.

Katkeraa oli lähteä etsimään uutta elämää, mutta ratkaisu oli tehtävä. Sotilasviranomaiset kertoivat, että karjalaiset saavat lähteä halutessaan Suomen puolelle vapaana, mutta pakkoa ei Irjan mukaan ollut. Hänen perheestään lähtivät kaikki. Irja joutui esikoisena toimimaan kuten aikuiset, ja kiire oli kova. Sota vyöryi kantapäällä.

Tämän vapaaehtoisen mientien valitsi Vuokkiniemen asukkaista 58 henkeä, Tollonjoelta 67 ja Pirttilahdelta 14. Epätietoisuus tulevasta ja huoli muualla olevista omaisista sai kuitenkin osan asukkaista jäämään alueelle. ”Odottamaan mitä tuleman pitää ...”

Siviilit saivat ottaa mukaansa ”huomatavan” määrän omia tavaroitaan.

– Muistan, että erosimme omaisistamme ja kavereistamme itkien ja haikeilla mielin, muisteli Irja, joka oli 14-vuotias jättäessään Vienan Karjalan.

– Jälkeenpäin saimme kuulla, että ne perheet, jotka jäivät vapaaehtoisesti odottamaan venäläisten tuloa, joutuivat vankiloihin tai karkotettiin leireille.

– Kun suomalaiset olivat poistuneet, Vuokkiniemelle jäi osa saksalaisia, jotka sulkiivat asukkaat mm. kouluun, tiesi Irja kertoa kyöneleet silmissä.

Jatkosodan aikoja Irja oli tuhannesti joutunut selittämään tutuille ja tuntemattomille. Hänellä oli kyky saada vieraatkin ihmiset vakuuttuneiksi asioiden kulusta rajan toisella puolella.

Hyvä muisti ja ikuinen kiinnostus lapsuuden kotipaikkoja kohtaan oli saanut hänet hankkimaan lukemalla lisää tietoja tuosta kauheasta ajasta.

Vuosien mittaan mm. *Karjalan Heimo* -lehden edesmenntyn päätoimittaja **Sakari Vuoristo** ja Irja tapasivat useasti toisiaan valokuvien tunnistamisessa ja muutenkin Irma toimi ”informanttina” yhä uusien dokumenttien tultua julkisuuteen.

– Silloin kun Neuvostoliitto romahti, tuntui kuin maailma olisi suurentunut, kertoi Irja perestroikan vuosista.

Sydämellisen Irjan lähtö tuonilmaisiiin tapahtui harmaana lauantaana 4. joulukuuta 2019. Irja Viirto o. s. Denisova haudattiin 4. tammikuuta 2020 Vihdin hautausmaalle runsaan sukulaisperiirin saattamana.

ASMO KALLIO
RAUNO ROSENQVIST

Kerro meille, missä vuonna 1993

Maria Kotkansalon juhlapukuun kuuluva kultalangalla kirjottu samettinen säpsä.

Ulla Saikoff-Tornvaaran villakankainen kosto eli suorasarafaani. Hameen väljyys on koottu taakse kapeille taidokkaille laskoksille.

Vuonna 1992 kuuluteltiin *Karjalan Heimossa* (KH 1992; 11–12) vanhojen itäkarjalaisten pukujen perään. Niitä pyydettiin näytteille Karjalan Sivistysseuran heimojuhlille tai, jos pukuja ei haluttaisi tuoda paikalle, ainakin tietoja olemassa olevista puvuista. Ilmoitus poiki paljon yhteydenottoja ja runsaasti pukuja kokoon.

Vuoden 1993 vuosijuhlissa Helsingissä näistä puvuista pidettiin näyttely. Näyttelyn yhteydessä **Aila Nieminen** teki puvuista myös inventoinnin, joka sisälsi kuvauksen jokaisesta vaatteesta sekä piirroksia. Tämä inventointi on ollut säilössä Karjalan Si-

vistysseuralla ja sen pohjalta lähdettiin nyt kokoamaan julkaisua karjalaispuvuista.

Ajatuksena on tehdä kirja, joka sisältäisi sekä valokuvia sekä piirroksia itse vaatteista, mutta myös mahdollisimman paljon tietoa niiden valmistajista ja käyttäjistä, jotka useimmissa tapauksissa ovat todennäköisesti olleet sama henkilö.

Inventoinnissa on mukana 19 eri henkilön omistamia tekstiilejä. Suurin osa heistä on naisia ja paria poikkeusta lukuun ottamatta kyse onkin naisten vaatteista. Mukana on yhteensä 135 tekstiiliä, jotka ajoittuvat 1800- ja 1900-lukujen vaihteeseen. Mukana on monta kosta, rätsinää,

röijyä, peretniekkaa ja sulkkupaikkaa, sekä sorokoita ja säpsä. Mukana on myös muutamia naisten alusvaatteita sekä lasten mekkoja ja miesten paitoja.

Ilahduttavan paljon tekstiilejä on päätynyt Kansallismuseon, Kainuun museon ja Pohjois-Pohjanmaan museon kokoelmiin. Museokokoelmissa puvut ovat hyvässä säilössä ja kohtuullisen helposti nähtävissä.

Muutamia pukuja löytyi myös Karjalan Sivistysseuran toimiston hyllyn päältä. Näitä on siirretty tilavampiin laatikoihin ja tarvetta niiden puhdistamiseen sekä suoristamiseen pohditaan. Taitokset ja

Museoviraston Kokoelma- ja konservointikeskuksen tutkimuspöydillä Vienan pukuja tutkittavina ja hyllyillä tyhjiä laatikoita odottamassa esineiden muuttoa ja uudelleen pakkausta.

Yksityiskohta Maria Kotkansalon sulkkupaikasta eli silkkihuivista. Huivin oli lahjoittanut sukulaismies, joka asetti sen tyttövauvan kätken päälle.

löydetyt vienalaispuvut ovat nyt

Outi Luodon puuvillainen rätsinä. Aluspaidan yliset ja aliset ovat tyypillisesti eri kangasta ja vain harsien kiinni toisissaan. Näin osat voitiin tarvittaessa irrottaa ja yhdistellä uudelleen.

Outi Gavriloffin peretniekka. Esiliinan villakangas on kudottu punaisella langalla kirkkaanvihreään loimeen.

lika kuluttavat hitaasti tekstiilejä, vaikka ne olisivat väljästi ja valolta suojattuina laati-koissa. Varsinkin silkkihuivit pitäisi säilyttää suorana tai rullalla.

Kansallismuseon kokoelmissa on kaikkien runsaimmin tässä inventoinnissa olleita pukuja. **Maria Kotkansalon** laaja puvusto on siellä tallessa, samoin **Ulla Saikoff-Tornvaaran**, **Outi Luodon**, **Irene Luodon** ja **Outi Garniloffin** puvut. Museovirastolle on hiljattain perustettu uusi Kokoelma- ja konservointikeskus Vantaalle. Kokoelmien muutto on käynnissä vielä muutamia vuosia.

Tällä hetkellä haluttujen esineiden näkeminen vaatii hiukan etukäteissuunnittelua, jos ne ovat vielä Orimattilan Keskusvarastolla. Karjalan Sivistysseuran kautta kokoelmiin lahjoitetut esineet olivat vielä Orimattilassa. Niitä pyydettiin nähtäväksi ja viiden kuukauden kuluttua ne olivat jonotuksen, siirron, pakastuksen ja läpikäynnin jälkeen saatavilla.

Allekirjoittanut vietti neljä päivää Vantaan keskuksen tutkimustiloissa tutkien, mitaillen ja valokuvaten kaikki sieltä löytyneet vaatekappaleet. Seuraavaksi vuorossa ovat Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan museot.

Jo vuonna 1993 esitettiin toiveita vaatteiden kaavojen ja ompeluhjeiden saamisesta. Tämän kirja-projektin myötä olisikin tarkoitus paneutua tähän käytännönläheisempään puoleen ja julkaista ompelijoiden käyttöön

myös pukujen ompelu- ja kaavoitusohjeita. Myös materiaalien valintaan täytyy tehdä ohjeet, sillä aivan alkuperäisiä vastaavia materiaaleja on nykyään vaikea saada.

Suomi 100 -juhlavuoden jäljiltä kansallispuvut ovat edelleen pinnalla ja kiinnostus myös kansanpukuja kohtaan on kasvanut. Tällaisilla ohjeilla voisi siis olla kysyntää laajemminkin kuin vain Karjalan Sivistysseuran piirissä.

Pukujen tekoon on toki jo perehdytty. **Kerttu Lammassaari** on kerännyt aiheesta kattavasti tietoa, osallistunut vanhojen pukujen tallentamiseen ja ommellut monia toisintoja. Hänen tekemiään pukuja on näytteillä Kuhmon Juminkeossa Laukkureiden kantamaa -näyttelyssä 8.1.–6.3.2020. Myös Pohjois-Vienna-seurassa on **Anja Suvannon** johdolla toteutettu monia pukuja.

Julkaisuja varten kaivattaisiin edelleen tietoa yksityishenkilöillä säilyneistä olevista vuonna 1993 Heimopäivillä näytteillä olleista puvuista. Tieto näiden pukujen olinpaikasta haluttaisiin päivittää ja valokuvata puvut seuran arkistoon ja kirjaa varten, jos mahdollista. Myös kaikista ohessa listatuista henkilöistä kaivattaisiin valokuvia, tietoa ja tarinoita vuonna 1993 kerätyn lisäksi. Yhteydessä voi olla Maija Vaaraan puhelinnumero 040 7409451 tai sähköpostilla maija.vaara@iki.fi.

MAIJA VAARA

Pukujen omistajia

VIENAN KARJALA

KIESTINKI

Kokkosalmi, Maria KOTKANSALO (ent. Sergejeff), o.s. Kusmin

KONTOKKI

Vuokinsalmi, Domna HUOVINEN

OULANKA

Ullana HOMANEN, o.s. Arhipova

PISTOJÄRVI

Suvanto, Jenni (Jenny)

RAJAMAA, o.s. Rotonen

(ent. Rodionoff)

Suvanto, Olga (Olona) ROTONEN,

o.s. Rotonen

Suvanto, Jere TAKALO,

o.s. Rohkimainen

Vaarankylä, Olga (Olona)

ROTONEN, o.s. Mattinen

Ohan kylä, Mari SALMENKORVA,

o.s. Liehu

TUNKUA

Ulla SAIKOFF-TORNVAARA,

o.s. Lenetjoff

UHTUA

Paraskeva AFANASJEFF

(ent. Ahava), o.s. Tichonov

Jevdokia DOROFJEFF

o.s. Sofronoff

VUOKKINIEMI

Joukemie GARMUJEV,

o.s. Rettijev

Okahvie MÄKELÄ, o.s. Loginoff

Nasto REMSU, o.s. Mattinen

Mari TANILAINEN

Kasköla, Outi (myöh. Olga)

LUOTO, o.s. Lipkin

Kasköla, Sandra SEPPÄNEN,

o.s. Lipkin

Viiksimyssalmi, Irene Kallentr.

REMSUJEFF, myöh. Luoto

AUNUS

PAATENE

Outi GAVRILOFF, o.s. Muisin

Lähde (painamaton):

Nieminen, Aila 1993.

Itä-Karjalaisten pukujen

inventointi, Karjalan

Sivistysseura.

Arkistolöydöstä sukukirjaksi

Karjalaisten sukutarinat ansaitsevat tulla julkaistuiksi – ja pääsyn tarkan toimitustyön kohteeksi.

Karjalan Sivistysseura julkaisee taasaista tahtia karjalaisten sukujen arkistojen kätöksistä löytyneitä elämäkertoja ja tarinoita. Viime vuosina tällaisia julkaisuja ovat olleet **Janne Haapalan** muisteluksista syntynyt *Herosia, autoja ja kauppaa* (2017), **Johannes Arhippaisen** kirjoituksia yhteen koonnut *Synnyinmaani Suomi, sydänmaani Vienan Karjala* (2018) sekä, viimeisimpänä kustannustoimittamanani sukukirjana, moniääninen *Karhujen tarina* (2019).

Lisäksi julkaisemme isovanhempien jälkeensä jättämiä päiväkirjoja pelkästään hienovaraisesti editoituina: esimerkkejä tällaisista ovat **Otto Rannan** (*Niin kun maailman linnut*, 2016) ja **Teppo Aheisen** (*Elämäni ei salli minun olla*, 2020) muistelmat. Kirjat ovat paitsi konkreettisia kunnianosoituksia isovanhemmille myös arvokasta muistitietoa karjalaisuuden eri vaiheista. Siksi KSS on jatkossakin innokkaasti työstämässä sukujen kirjallista perintöä painotuotteiksi. Tässä artikkelissa kuvailen julkaisuprosessin oleellisia osasia tuleville kirjailijoillemme.

Valmistelu ja lähtökohtia. Alusta lähtien on syytä pitää mielessä, että julkaisun ensisijainen kohderyhmä on joka tapauksessa oma suku. Painokset eivät ole suuria tai leviä kirjakauppoihin – Karjalan Sivistysseuran omaa kauppaa lukuun ottamatta, tietenkin – joten heti ensimetreillä on kartoitettava, kuinka monelle sukulaiselle valmis teos lopulta päätyisi.

Painosmäärä on syytä pitää kohtuullisena, yleensä alle sadassa kappaleessa. Käyttämämme Book on Demand -digipaino mahdollistaa pienet erät sekä melko huokeat lisäpainokset, mikäli kirjat loppuvatkin kesken. Klassisten offset-painotilojen kohdalla pätevä sääntö ”kalleinta on painokoneen käynnistäminen” ei siis ole huolenaihe BoD:n kanssa.

Tekstin kokoamisen lisäksi alussa kan-

nattaa käyttää aikaa myös valokuvien etsimiseen. Meille lähetetyt, kotona digitoituvat kuvat ovat valitettavan usein laadultaan kehoja. Olisikin suositeltavaa hoitaa vanhojen potrettien ja ryhmäkuvien skannaus maksullisessa ammattilaispalvelussa – huolimatta siitä, että BoD-painon helpon digitaaliprintin varjopuoli on kehnompikin kuvanlaatu ja haaleammat värit. Pettymyksiltä välttytään varmimmin siten, että tiedostetaan painon rajoitukset mutta digitoidaan kuvat silti jotenkin muuten kuin kännykkäkameraa ja olohuoneen pöytä hyödyntäen.

Itse teksti sitten! Olipa kyseessä isovanhemman lyijykynällä tehty päiväkirja tai – kuten Karhujen kirjan tapauksessa – rikas kokoelma historiallisia selvityksiä, sukulaisten haastatteluja ja alkuperäisen kirjoittajan muistiinpanoja, ensimmäinen askel on tekstin saattaminen sellaiseen muotoon, jossa sitä voi lukea ja muokata tekstinkäsittelyohjelmalla. Tätä tiedostoa (yleisimpiä ovat docx, doc ja rtf) voi sitten tarjota Karjalan Sivistysseuran arvioitavaksi. Samalla sitä voi arvioida itse esimerkiksi seuraavien kysymysten valossa.

On hyvä ymmärtää alusta lähtien, millainen teksti on oikeastaan kyseessä. Keskittykö se tiettyyn paikkaan tai aikakautteen? Onko se yhden vai useamman ihmisen kertomus? Onko tapahtumat kirjattu ylös silloin, kun ne tapahtuivat, vai muistellaanko niitä esimerkiksi nykypäivän näkökulmasta? Jos alkuperäinen kirjoittaja on jo siirtynyt manan majoille, olisiko sinun tai jonkun muun sukulaisen syytä tarjota lisätietoja tai kehystää tarinaa jotenkin? Yleensä lukijoita kiinnostaa myös ”mitä sitten tapahtui”.

Monet muistelmat – varsinkin useita kertoja sisältävät – saattavat olla rakenteeltaan perin hajanaisia. Onko tällöin järkevintä vain järjestää tekstit jonoon ajallisesti vai jakaa kokonaisuus eri teemoja käsitteleviin osiin? Keksi väliotsikoita (mikäli niitä ei vielä ole) ja rakenna niiden pohjalta sisällysluettelo. Sisällysluettelo auttaa hahmottamaan sitä, miten ja millaisin painoituksin tarina etenee. Erottuuko käsikirjoituksesta tällöin selkeitä jaksoja, joiden perusteella kertomuksen voisi paloitella?

Varsinkin pakolaisiksi joutuneet karjalaiset ovat usein jakaneet tarinansa kahden vaiheeseen: nuoruuteen kotiseuduilla

ja myöhempään elämään Suomessa. Tämä on selkeä ja dramaattisesti voimakas osajako. Muiden vastaavien erottelujen tapaan se on tehty katsoen mennyttä myöhäisemmästä hetkestä käsin. Jako paljastaa paljon siitä, mitkä olivat ihmiselle itselleen merkittäviä käännteitä elämässä.

Moninaiisiin osiin haarautuvassa Karhujen tarinassa ensisijainen jako tapahtui sukupolven perusteella. Aluksi esiteltiin suvun varhaishistoria, sitten isovanhemmat, vanhemmat ja lopuksi lapset. Seuraavaksi samaan sukupolveen kuuluvien sisarusten tarinat kerrottiin yksitellen (vanhimmas-ta nuorimpaan), mikä johti päällekkäisyyteenkin: sisarukset muistivat samoja tapahtumia mutta kertoivat niistä eri sanoin.

Tämäkin on kiinnostava ratkaisu. Se osoittaa, että samat kokemukset ovat usein käännteentekeviä, mutta niitä muistellaan aina yksilöllisesti. Tällä tavoin rakennetaan ja säilötään perheen ikiomaa historiaa – eikä se aina osoittaudu yksiselitteiseksi.

Joka tapauksessa tärkeintä on, että tiedätte, mistä käsikirjoitus lähtee, millaisia vaiheita siinä käydään läpi ja mihin se päättyy. Silloin tekstin saa jo ennen kustannustoimitusta tarinan muotoon.

Tätä käsitystä voi myös pyrkiä hahmottelemaan Karjalan Sivistysseuralle, kun käsikirjoituksen julkaisusta päätetään. Silloin kustannustoimittaja voi jo ensimmäisellä lukukierroksella arvioida sitä, miten haettu henki ja tyyli tekstistä välittyy – ja onko matkan varrella tarpeen tehdä suuria vai pelkästään hienovaraisia muutoksia.

Tekstinkäsittelyn ytimessä. Ensin tartutaan yleensä nimenomaan kokonaisuuteen liittyviin ongelmiin. Viime kädessä kustannustoimittajan kommentit ovat *ehdotuksia*, eivät välttämättömyyksiä. Kertomusta ei pidä vääntää väkivalloin sellaiseen asuun, ettei sitä tunnista enää omaksi.

Silti on hyvä muistaa, ettei kustannustoimittaja ole välttämättä ainoa, jonka silmään esimerkiksi sekava rakenne pistää häiritsevästi – lukijat ovat yllättävän tarkkaavaista porukkaa. He havaitsevat ilmielisiä seikkoja, joille itse tulee tekstiä käsitellessä sokeaksi.

Lause- tai sanatason ongelmiin tartun ensimmäisellä toimituskierroksella harvoin. Kirjoitusvirheiden ja merkkimuotoilujen korjailu jää myös toimitustyön seuraavaan vaiheeseen tai vasta lopulliseen

Viime vuosien julkaisuja ovat olleet Otto Rannan muistelmat *Niin kun maailman linnut*, Janne Haapalan muisteluksista syntynyt *Hevosia, autoja ja kauppaa*, Johannes Arhippaisen kirjoituksia yhteen koonnut *Synnyinmaani Suomi, sydänmaani Vienan Karjala* ja *Karhujen tarina*.

oikolukuun. Toisaalta sitten, kun näihin aletaan todella kiinnittää huomiota, käsikirjoituksen tarjoajalla ei ole enää aivan yhtä suurta päätäntävaltaa muutosten suhteen kuin ”isojen linjojen” kohdalla.

Karjalan Sivistysseura pyrkii tietenkin tasaisen laadukkaisiin julkaisuihin, joten kirjoitusvirheet, tarpeettoman mutkikkaat lauseet tai kieliopilliset kömmähdykset eivät ole vain tekijän valintoja. Niitä on parannettava lukijan mielihyväksi ja kustantajan maineen ylläpitämiseksi. Kustannustoimittajana olen tehnyt tällaisia pieniä korjauksia teksteihin itsenäisesti, mutta konsultoinut käsikirjoituksen vastuutahoa aina, kun on olemassa mahdollisuus, että jonkin lauseen merkitys voi selkeästi muuttua.

Poikkeus kieliopilliseen tarkkuuteen ovat toki hyvin *vanhat* sekä vahvasti *murteelliset* käsikirjoitukset. Sellaiset johtavat paikoitellen mutkikkaisiinkin rajanvetoihin. Alkuperäisen kirjoittajan omaa ääntä ja hänen ilmaisunsa rikkautta on syytä kunnioittaa.

Monet karjalan kielen sanat voidaan kirjoittaa alueesta ja aikakaudesta riippuen eri tavoin, eikä puhdasoppisuuden ta-

voittelu ole kirjallisessa toiminnassamme muutenkaan kannatettavaa. Yleensä olen näissä tapauksissa korjannut vain selviä lyöntivirheitä sekä vähentänyt toistoa, mikäli kirjoittaja on viestinyt saman ajatuksen tarpeettoman moneen otteeseen.

Epäselvissä murteellisissa ilmaisuisissa lukijan urakkaa voi pyrkiä helpottamaan esimerkiksi selkeyttävillä alaviitteillä.

Viimeinen oikolukukierros on helpompi ja nopeampi, jos tekstinkäsittelyohjelma on tarkkaillut käsikirjoituksen tekstiä paljastaen mahdolliset virheet (”kieliopin tarkistaminen” tai *spelling*-asetukset). KSS:n toimittamissa kirjoissa tämä ominaisuus ei ole aina erityisen avulias: paljon murteellisia sanoja sisältävissä asiakirjoissa esimerkiksi Wordin automaattinen oikoluku muuttuu hyödyttömäksi maalatessaan joka toisen sanan punakynällä. Ihmistyötä tarvitaan yhä – kontekstin tunteminen hyödyttää tässäkin toimessa.

Kirja tarvitsee lähes poikkeuksetta johdannon. Se olisi hyvä olla olemassa esimerkiksi ensimmäisen toimituskierroksen jälkeen. Johdanto on syytä pitää napakkana, korkeintaan kaksi sivua pitkänä – sivu

tarkoittaa tässä yhteydessä Word-ohjelman A4-kokoista liuskaa ja fonttikokoa 12.

Johdantoa työstetään toki kustannustoimittajan kanssa, jolloin mahdollinen rönsyily saadaan hallintaan. Epävarmoissa tilanteissa kannattaa näin ollen säästää enemmän kuin poistaa. Nähdäkseni johdannon tarkoitus on silti antaa vain hieinan hyödyllistä taustatietoa kirjan synnystä ja tekijöistä: ensisijaisesti lukija haluaa päästä itse asiaan, siksi hän on kirjan käsiinsä haalinut.

Kuvien mahdollista sijaintia kirjassa voi luonnostella omalla tahollaan jo ennen toimitustyön alkuakin. Yksityiskohtaisesti niitä ei kuitenkaan kannata asetella, sillä vasta taittovaiheessa näkee, millainen on järkevin tekstin ja kuvien suhde.

Mielestäni on hyvä idea kirjata ylös esimerkiksi erilliseen dokumenttiin se, mikä luvun tai alaotsikon yhteyteen mikäkin kuva tulisi – mutta ei yhtään tätä tarkemmin. Oman käsikirjoitustiedoston sivunumeroille ei kannata antaa muutenkaan juuri arvoa. Ne muuttuvat matkan varrella jatkuvasti.

Kuvien rinnalle tarvitaan kuvatekstejä. Yleensä riittää, että niissä esitellään kuvassa olevat henkilöt sekä ilmoitetaan kuvausai-ka ja -paikka. Itse käsikirjoituksen pitäisi jo puhua puolestaan niin, etteivät kuvat kaipaakaan yksityiskohtaista selittelyä. Pienet knoppitiedot ovat silti aivan sallittuja.

Viimeistään toimitustyön ollessa käynnissä on lisäksi syytä listata kirjaan mahdollisesti sisältäviä liitteet. Tarvitaanko lähdeviitteitä? Entä sukupuuta? Mikäli tekstistä löytyy paljon karjalankielisiä sanoja, tiivistetty sanastokin voi olla hyödyksi. Näitä erikoisemmat liitteet on syytä perustella itselleen tarkasti. Sellaiset eivät välttämättä tarjoa mitään lisätietoa lukijalle – edes samaan sukuun kuuluvalle lukijalle. Kaikkea lisämateriaalia voi silti ainakin harkita!

Kirja saa muotonsa. Kun käsikirjoituksen tarjoaja on tyytyväinen viimeisimpään versioon eikä kustannustoimittajalla ole enää palautetta annettavaksi, alkaa taitto. Taitossa sivumäärä mitä todennäköisimmin kasvaa käsikirjoituksen liuskamäärää suuremmaksi. Ensin on toki päätetty teoksen mitoista: Karjalan Sivistysseuran sukukirjat ovat kaikki olleet A5-kokoisia eli noin 15 cm leveitä ja 21 cm korkeita. Yhtenäinen mitta luo tunteen, että muistemat muodostavat sarjan.

Taitossa meillä on ollut usein tapana lähettää ensin vaikkapa yhden luvun mittainen mallikappale tekijälle hyväksyttäväksi – siitäkin huolimatta, etteivät kirjojemme sisäsivut ole ulkonäöltään mitenkään yllättäviä tai kokeellisia.

Taitto etenee tämän hyväksytyin päätän jälkeen yleensä nopeasti. Ideaalilanteessa tässä vaiheessa ei tapahdu enää oikeastaan mitään muutoksia sisältöön, mutta on myös ymmärrettävää, jos joskus käy niin, että kirjaksi taittunutta tekstiä ensi kertaa silmäillessään tekijä havaitseekin kriittisen virheen esimerkiksi kappaleiden järjestyksessä. Sen korjaaminen lennosta ei ole yleensä liian hankalaa.

KSS ottaa vastuulleen kirjan kannen suunnittelun. Tekijällä soisi olevan ideoita ainakin sen suhteen, millaista kuvaa paraatipuolella käytettäisiin, mutta kantta ei sitä pidemmälle kannata itse suunnitella – yhdenmukaisen katalogin takaamiseksi meillä on näkemyksiä ulkoasusta muutenkin kuin vain koon suhteen. Tässäkin tuki harjoitetaan yhteistyötä kirjan tarjoajan ja graafikon välillä niin, ettei kellekään jää lopputuloksesta tyytymätön olo.

Kun kansi on valmis, johdanto hiottu,

Karhujen tarina -teoksessa ensisijainen jako tapahtui sukupolven perusteella. Aluksi esiteltiin suvun varhishistoria, sitten isovanhemmat, vanhemmat ja lopuksi lapset. Seuraavaksi samaan sukupolven kuuluvien sisarusten tarinat kerrottiin yksitellen.

sisältö ladottu, liitteet ja kuvat (hienovaraisten retusoinnin jälkeen) lisätty paikoilleen ja takakansitekstistä päätetty, kirja menee painoon. Siinä vaiheessa ei vierähdä kuin muutama viikko. KSS jättää itselleen kauppiaan pienen erän kirjoja ja myy loput tekijälle ennalta sovittuun hintaan, joka sisältää varsinaisten painokulujen lisäksi kustannustoimituksen ja taiton kuluja. Hinta on silti kohtuullinen, onhan julkaisulla arvoa meillemkin.

Kun paketti on matkustanut tekijänsä luo, käynnistyy ehkä työn palkitsevin vaihe: kirjojen jakaminen tai myyminen eteenpäin kaikille siitä kiinnostuneille. Olen kuullut ilahduttavia kertomuksia tästä vaiheesta. Ne ovat kertomuksia muistoihin unohtumisesta, uusien sukulaisuusien löytymisestä, kasvaneesta kiinnostuksesta esivanhempiin sekä uusien kirjaideoiden synnystä.

Nähty vaiva on silloin ollut sen arvoista kustannustoimittajallekin – joka tahtoo muistuttaa vielä lopuksi, että sukukirjan vaiheista saa ehdottomasti raportoida hänelle myöhemmin!

TONI SAARINEN

Toni Saarinen on työskennellyt kustannustoimittajana ja taittajana Karjalan Sivistysseurassa vuodesta 2016 lähtien kuuluen myös KSS:n julkaisu-toimikuntaan.

TIETONIEKKA

Tiedätkö?

1. Tänä talvena Etelä-Suomi on ollut lähes lumeton.

Minkä rauhan rajaa lumirajan on sanottu seuraavan?

- Tarton rauha vuodelta 1920.
- Haminan rauha vuodelta 1809.
- Pähkinäsaaren rauhan vuodelta 1323.

2. Mikä oli Kirjasalon tasavalta?

- Bolševikkivastainen valtio, joka julistautui itsenäiseksi 16.2.1918.
- Vuosina 1919–1920 suomalaisten vapaaehtoisjoukkojen tukema inkeriläisalue, jonka tavoitteena oli joko autonominen asema osana Venäjää tai liittäminen Suomeen.
- Itä-Suomessa 1917 perustettu alue, joka halusi erota Suomesta ja liittyä Neuvostoliittoon.

3. Mikä oli Lieksan kirjaston eniten lainattu tietokirja 2018?

- Repola-seuran 2017 julkaisema Repola – Elämää ja ihmisiä kahdella puolella rajaa.
- Guinness world records 2017.
- SKS:n vuonna 2014 julkaisema Rajan maakunta – Pohjois-Karjalan historia 1939–2014.

4. Mitä karjalaista ruokaa on pidetty paastoruokana ja vainajien muisteluruokana?

- Kaurakiisseli eli kagrakiisseli tai kiezakiisseli.
- Parilla suurella kalalla täytetty kukko eli kurnieikka.
- Blinit haaparouskujen, sipulin, smetanan, kerman ja hillon kera.

5. Millä nimellä nykyinen Karjalan tasavalta perustettiin 8. heinäkuuta vuonna 1920?

- Karjalan Työkansan kommuuni.
- Karjalan sosialistinen kansantasavalta.
- Itä-Karjalan itsenäinen valtio.

6. Kenellä suomalaisella punapäälliköllä on nimikkokatu Petroskoissa, Kostamuksessa, Sortavalassa, Segezassa, Repolassa ja Kiestingissä?

- Bruno Lahti.
- Toivo Antikainen.
- Karl Vikström.

Vastaukset: 1.c, 2.b, 3.a, 4.a, 5.a, 6.b

UUTISIA

Aleksei Tsykarev aloitti YK:n alkuperäiskansojen pysyväisfoorumissa

Karjalan Sivistysseuran vieraana usein nähty **Aleksei Tsykarev** on valittu YK:n alkuperäiskansojen pysyvän foorumin (UNPFII) asiantuntijajäseneksi seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi. Työ alkoi tämän vuoden alussa.

Tsykarev edustaa riippumattomana alkuperäiskansojen asiantuntijana Itä-Euroopan, Venäjän federaation, Keski-Aasian ja Kaukasuksen alueita. Venäjän virallista hallintoa edustaa ulkoministeriön ihmisoikeuskomissaari **Grigory Lukyantsev**.

Uutena virolaisena edustajana foorumissa aloitti Helsingin yliopiston jatkotutkijana työskentelevä **Sven-Erik Soosaar**. Foorumin puheenjohtaja on suomensaa-malainen juristi **Anne Nuorgam**. Nuorgam on myös Suomen saamelaiskäräjien jäsen.

Foorumi on YK:n talous- ja sosiaalineuvoston eli ECOSOC:in alainen neuvoo-antava elin. ECOSOC tukee YK:n yleiskokousta edistämällä kansainvälistä taloudellista ja sosiaalista yhteistyötä sekä kehitystä.

Alkuperäiskansojen pysyvässä foorumissa käsitellään alkuperäiskansoihin liittyvää sosiaalista ja taloudellista kehitystä sekä kulttuuria, ympäristöä, koulutusta, terveyttä ja ihmisoikeuksia koskevia asioita.

Foorumi käy vuoropuhelua myös valtioiden ja eri maissa asuvien alkuperäiskansojen kanssa koordinoitua toimintaa erilaisten virastojen, ohjelmien, rahastojen ja muiden YK-järjestelmään kuuluvien tahojen kanssa.

– Tämä on suuri kunnia ja vastuu, ja työni onnistuminen tässä roolissa riippuu suuresti vuorovaikutuksesta alueen alkuperäiskansojen kanssa. Siksi olen avoin yhteistyölle ja vuorovaikutukselle pysyvän foorumin toimeksiannon puitteissa, Tsykarev toteaa Facebook-kirjoituksessaan.

Foorumi kokoontuu säännöllisesti kahden viikon ajaksi New Yorkiin, minkä lisäksi se voi pitää muita kokouksia valitsemisissaan paikoissa.

Nyt huhtikuussa on tulossa kokous, jossa tehdään yhteenvedoita viime vuonna pidetyn alkuperäiskansojen kielten vuoden onnistumisesta ja pohditaan vasta julkis-

Aleksei Tsykarev on osallistunut vuosien varrella useisiin Karjalan Sivistysseuran tilaisuuksiin. Tässä hän puhuu heimopäivillä Vaasassa 10. huhtikuuta 2016.

tetun 2022–2032 vuosikymmenen agenda. Kokouksen pääteemana ovat rauha, oikeudenmukaisuus ja vahvat instituutiot.

Suomen Inarissa helmikuun puolivälissä pidetyssä foorumin välikokouksessa jäsenet keskustelivat tulevasta yhteistoinnastaan sekä osallistuivat sovitteluun liittyvään kokoukseen. Saamelaiskäräjien ja hallituksen aloitteesta Suomessa perustetaan sovittelukomissio tutkimaan alkuperäiskansaan menneisyydessä kohdistuneita epäkohtia.

Foorumin jäsenenä Tsykarev suunnittelee perehtyvänsä kaikkiin mandaatin katta-miin aloihin, mutta haluaa jatkossakin erikoistua kielten, kulttuurin ja elinkeinojen tukemiseen. Hänen edustamansa alueen alkuperäiskansat ovat huolestuneita perinteisen kalastuksen, metsästyksen ja poronhoidon tulevaisuudesta sekä elinalueiden ympäristön suojelemisesta.

Tsykarev on koulutukseltaan kielitieteen maisteri, hänen akateemisissa tutkimuk-

sissaan on keskitytty alkuperäiskansojen oikeuksiin erityisesti kielen ja kulttuurin aloilla.

Hän on ollut jo aiemmin YK:n Ihmisoikeusneuvoston alkuperäiskansojen oikeuksien asiantuntijalautakunnan jäsen sekä UNESCO:n johdoilla toimivan kansainvälisen alkuperäiskansojen kielten vuoden ohjausryhmän jäsen.

Tsykarev on kiertänyt viime aikoina ahkerasti maailmaa. Maailmanpankki, YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö (FAO), YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto (OHCHR) ja YK:n koulutus- ja tutkimusinstituutti (UNITAR) ovat hyödyntäneet Tsykarevin asiantuntemusta vuosien varrella.

Lisäksi hän esiintyy vierailevana luennoitsijana ja puhujana kansainvälisissä ihmisoikeusasioissa yliopistoissa ja muissa instituutioissa Venäjällä, Euroopassa, Pohjois-Amerikassa ja Aasiassa. Hän on ollut Coloradon yliopiston vieraileva tutkija Yhdysvalloissa.

UUTISIA

Vuoden parhaat etnoartistit on valittu

Vuoden parhaat suomalaiset etnotaiteilijat on jälleen valittu. Tammikuussa järjestettiin kolmas Etnogaala Helsingissä ja 25. Folklandia-risteily Itämerellä.

Vuoden tanssintekijäksi Etnogaalan raati nimesi näyttämötaiteen moniosaaja **Timo Saaren**. Hän on tehnyt pitkän uran tanssijana ja koreografina teatterissa sekä esiintyjänä erityisesti kansanmusiikin parissa.

Viimeksi Saari on työskennellyt mm. Porin teatterin *My Fair Lady* -musikaalissa, Tampereen Työväen Teatterin esityksissä ja Teatteri Telakalla sekä **Anne-Mari Kivimäen** kokoonpanoissa tanssijana.

Hieman yllättäen Timo Saari nähtiin viime syksynä Tampereella järjestetyn maailmanmusiikin suurimman kansainvälisen tapahtuman Womexin avajaisesityksen tanssijana. Tiukasti formatoitu Womex eli World Music Expo ei ensin kelputtanut tanssia avajaisten osaksi, mutta taipui lopulta.

Saari esiintyy paljon myös Folk Extremen, kokeellisen kansanmusiikin yhteisön kanssa, jolla on keikkoja monenlaisissa paikoissa ja tilaisuuksissa. Kysyntää on ollut runsaasti Venäjälläkin.

Palkintolautakunnan mukaan Timo Saari on ahkeroinut 20 vuoden aikana koreografina, mutta myös tehnyt vaikutuksen karismaattisena solistitanssijana. Hän on pitkän linjan näkemyksellinen tekijä, joka on kansantanssiperinteen pohjalta onnistunut luomaan modernin ja itsenäisen tyylin tanssia. Hän onnistuu olemaan samaan aikaan elegantti ja perinteinen, omaääninen ja juureva. Lopputuloksena on taidetta, joka on vapaa olemaan kuulumatta tiettyyn aikaan tai tyyliin. Palkinnon arvo on tuhat euroa ja sen antoi Suomen nuorisoseurat.

Vuoden artisti -palkinnon saajaksi pääraati valitsi Juurakko-yhtyeen. Perusteluis-

Pispalan Sottiisin etkojen ohjelmassa 13.6.2018 oli muun muassa kaikkien yhteinen piirileikki, johon Timo Saaren (oik.) lisäksi osallistui puistokonsertin muita esiintyjä, vasemmalla pyörii jousikkoartistina tunnettu Pekko Käppi.

saan raati kuvailee yhtyettä persoonalliseksi kokoonpanoksi, joka koettelee generarajoja, mutta yhdistelee kuitenkin perinnettä ja nykymusiikkia.

Vuoden tulokkaaksi puolestaan valittiin tuomariston takavasemmalta yllättänyt, kalevalaista taidepoppia esittävä helsinkiläinen Vimma-yhtye. Vimman laulaja **Eeva Rajakangas** totesi kiitospuheessaan, ettei Vimman musiikki ole kansanmusiikkia tai maailmanmusiikkia.

Folkloren talvitapahtuma Folklandia-risteily alkoi heti Etnogaalan jälkeen ja avasi festivaalivuoden 2020. Risteilylle osallistui kansanmusiikin ja kansantanssin huippunimistä koostuvia esiintyjäkokoonpanoja

ympäri Suomen sekä eri puolilta Pohjoismaita ja Eurooppaa. Palkitsemiset ovat osa risteilyn ohjelmaa.

Vuoden Kultakantele tunnustuksen 2020 sai *Karjalan Heimon* palstoilla useasti nähty **Rauno Nieminen**. Kanteleliiton vuosittain myöntämä Kultakantele on tunnustus merkittävästä elämäntyöstä kanteleen hyväksi.

Kultakanteleen saaneen Niemisen titteleitä ovat soitinrakentajamestari, musiikin tohtori, tietokirjailija, taiteilija ja muusikko. Elämäntyöpalkinto annettiin Niemiselle hänen pitkäkestoisesta, urauurtavasta ja määrätietoisesta työstään kanteleen hyväksi niin soitinrakentajana, tutkijana kuin kanteleensoittajanakin.

Stalinin vainojen uhreja aiotaan tutkia

Valtioneuvoston kanslia sai tammikuun puolivälissä Kansallisarkiston tekemän selvityksen tutkimustarpeesta koskien Stalinin vainoissa kuolleita suomalaisia. Selvitykseen on koottu tietoja siitä, mitä tällainen tutkimuskokonaisuus käsittäisi ja mitkä olisivat sen keskeiset tutkimuskohteet.

Esitettävä tutkimushanke käynnistyy 1.8.2020 ja päättyisi 31.7.2025. Valtioneuvoston kanslia rahoittaisi osan hankkeen kustannuksista. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö vastaisi digitaalisen aineiston hankintaan liittyvistä kuluista. Näiden tahojen osuus olisi noin kaksi miljoonaa euroa.

Määräraha olisi lisäys Kansallisarkiston vuosittain saamaan Venäjä-määrärahaan. Lisäksi tarkoituksena on hakea erillisiä rahoitusta Suomen Akatemialta ja eri säätiöiltä. Kokonaisrahoitus joudutaan kokoamaan useammasta lähteestä.

Hanke suunnitellaan sijoitettavaksi Kansallisarkistoon. Hallinnollisesti se kuuluisi tutkimusjohtajan alaisuuteen, mutta hankkeen sisältöä ohjaisi sille asetettava, pääasiassa aihepiirin johtavista asiantuntijoista nimettävä ohjausryhmä.

Stalinin vainoissa menehtyi arviolta 8 000–25 000 suomalaista. Keskustelu tutkimuksesta koskien näitä suomalaisia käynnistyi elokuun lopussa 2019 *Helsingin Sanomissa* julkaistusta artikkelista. Valtioneuvoston kanslia päätti loppuvuodesta 2019 teettää Kansallisarkistolla toimeksiannon tutkimustarpeesta.

Selvityksen laati Helsingin yliopiston tutkija, filosofian tohtori **Aleksi Mainio**. Tutkimustarpeen yhteenvedosta vastasivat pääjohtaja **Jussi Nuorteva** ja tutkimusjohtaja **Päivi Happonen** Kansallisarkistosta. Tähän mennessä Kansallisarkisto on

solminut 52 yhteistyösopimusta Venäjän, Azerbaidžanin, Armenian, Valko-Venäjän, Georgian ja Ukrainan kulttuuriministeriöiden, arkistohallintojen ja aluearkistojen sekä Venäjän historiallisen seuran, Venäjän federaation presidentinkirjaston ja Venäjän federaation valtiollisen historiallisen kirjaston kanssa.

Myös Suomalaisen Kirjallisuuden Seura SKS julkisti tammikuun lopussa aineistokeräyksen, jolla se kokoaa kertomuksia ja muistitietoa siitä, miten Stalinin vainoissa kuolleita tai kadonneita on suvuissa muisteltu ja miten heidän vaiheitaan on vuosikymmenten kuluessa yritetty selvittää.

Vainojen uhreihin kuului mm. Suomesta tai Pohjois-Amerikasta Neuvostoliittoon muuttaneita kommunisteja, sisällissodasta paenneita punaisia sekä Neuvostoliiton alueella asuneita vähemmistöjä kuten inkerinsuomalaisia.

Jari Helmisaari kirjoitti kirjan ja lauloi levyllä

Kalevalan kirkonrakentaja ja laulaja **Jari Helmisaari** toteutti monivuotisen unelmansa ja kirjoitti esikoisromaaninsa *Vienan kulkuri* sekä lauloi musiikkilevyllä kirjan aiheeseen sopivia lauluja. Romaani tarjoaa seikkailunomaisia tarinoita ja kokemuksia Jari Helmisaaren työskentelyajalta Vienan Karjalan Kalevalassa eli Uhtualla vuosina 1993–2003.

Helmisaari on koulutukseltaan rakennusinsinööri (ylempi AMK) ja opettaja. Hänet on palkittu muun muassa Karjalan Sivistysseuran ansiomerkillä.

Euroopan komission, Suomen valtion, suomalaisten yritysten ja kansalaisjärjestöjen sekä Karjalan tasavallan hallituksen ja

Kalevalan kansallisen piirin rahoituksella Helmisaari suunnitteli ja rakensi muun muassa synnytyssairaalan sekä ortodoksisen ja evankelisluterilaisen kirkon, lastenneuvolan, Uhut-Seuran talon, työvoimatoimiston, lastenkodin lapsille saunan ja invalidilapsien lemmikkihevoselle oman tallin. Kaikki hankkeet olivat rakennusalan koulutushankkeita paikallisille asukkaille.

Vienan kulkuriin voi tutustua osoitteessa: www.jarihelmisaari.fi.

Kotisivuilla on myös kuunneltavissa uhtualaisen romanin Iljan tarina sekä tarinaan sisältyvä Jari Helmisaaren laulama kappale *Mustalainen*.

Jari Helmisaari kertoo tarinoita Vienan Karjalasta.

Kalevala kansanlaulu ryhmä julkaisi levyn Kotitaloni

Valentina Saburova on sanoittanut ja säveltänyt vienakarjalankieliset laulut, jotka tallennettiin cd-levylle.

Viime syksynä valmistunut cd-levy *Kotitaloni* sisältää tusinan verran kalevalalaisen **Valentina Saburovan** sanoittamaa ja säveltämää vienakarjalankielistä laulua. Niitä esittää **Veikko Pällisen** vuonna 1987 perustama Kalevala kansanlaulu ryhmä.

Taiteilija **Sergei Gromov** säestää esityksiä haitarilla. Äänitteen mukana oleva vihkonen sisältää myös laulujen sanat. Äänitteen on tuottanut Uhtua-Seura ry

ja äänityksen toteutti Blomberg Studio Petroskoista.

Kalevala kansanlaulu ryhmä on esiintynyt oman piirin juhlissa ja Kalevalan naapurikyliissä ja muun muassa Petroskoissa sekä myös kansainvälisellä Sommelo-musiikkijuhlilla.

Kotitaloni levyä voi tiedustella Uhtua-Seurasta reijo.sihvonen@uhtua.info tai suoraan kuoronjohtaja Valentina Saburovalta Kalevalasta.

UUTISIA

Sirpa Mänty loi joukon kiehtovia eläinhahmoja

Mitä näemme tai mitä meiltä jää huomaamatta, kun katsomme metsän eläimiä? Näin kysytään Inarissa sijaitsevan Siida-museon näyttelyssä, jonka taiteilija **Sirpa Mänty** on rakentanut. Vienalaisjuurinen taiteilija asui aiemmin Inarissa ja nyt Rovaniemellä, mutta sai oppia kiehtovien hahmojen luomiseen Seinäjoella.

– Olen valmistunut AMK Muotoilijaksi Seinäjoen Ammattikorkeakoulusta vuonna 2009. Opintojen yhteydessä tutustuin erilaisiin muotoiluteknikoihin. Erityisen tärkeässä roolissa oli taitava nukketaitelija **Sirpa Ala-Louko** Seinäjoelta, jonka pajassa opettelin monet perustekniikat muotoiluun liittyen, hän kertoo.

– Nämä pienoisveistokset on tehty muotoilemalla paperisavesta, joka on kiinteä valkoinen massa. Se kuivuu itsestään ja valmis muotoilu pitää hioa santapaperilla, pohjustaa gessolla ja maalata. Päät, jalat,

kädet, tassut ym. ovat tästä materiaalista. Vartalo on kangasta ja sisällä on paksusta rautalangasta tehty tuki sekä jokin täyte, esimerkiksi vanu.

Yhden hahmon luominen on monivaiheinen prosessi, jossa on paljon eri työvaiheita. Vaatteet hahmoille on tehty pääasiassa kierrätyskankaista, jotka ovat kirputoreilta löydettyistä vanhoista vaatteista.

Yllättäen aika isoon rooliin näyttelyssä tulivat kolmella kielellä kirjoitetut tekstit. Sirpa kirjoitti nekin itse eivätkä ne ole käännöksiä suomesta englantiin eikä pohjoissaameen.

– Alun perin minua pyydettiin kirjoittamaan tarinalliset tekstit, mutta sitä en halunnut tehdä. Päädyin kirjoittamaan aivan muunlaiset tekstit. Sen verran oli kuitenkin tuo saamen oikeinkirjoitus unohduksissa, että saamenkielisten tekstien oikeinkirjoit-

Humisevan laakson reunalla

*Jäniksen soitto, metsän ilo.
Kotikolon korvat kuulolla.
Oksan rasahdus, pisaran
tömhähdys. Kuuntele, istu, tanssi.
Metsän musiikki soi.*

*”Within the valley”
Joyful forest, ears looking for
sounds.
Inside a drop of water loud
singing is heard.
Listen, sit down and dance.
Breathe in music.*

*”Leagi šuoŋat”
Njoammila šuoŋat, geahpiliid
boŋkkuheamit, meahci
suohtastallan.
Čáhcegoaikkannassii čihkkojuvvon
muohtačalbmi.
Guldal, čohkká, dánssu.
Eale šuoŋjaid siste.*

Omat polut, minne jalat vie

*Poroilla ikuinen tanssi, tuolta tänne
ja sieltä sinne.*

*Auringonlasku. Iltatuulen soitto.
Silmissä metsän palo.*

*”Forward like no other”
Dancing for eternity, coming
and going, coming and going.
Searching for no reason.
Sunset, that’s enough.*

*”Iežas geainnut”
Bohcot dánsot, ikte ja ihttin,
deike ja duohko.
Eallima ohcet, rási gávdnet.
Ja eahketbiegga.*

tuksen on tarkistanut **Pentti Pieskä** Met-
sähallituksesta.

Kaikki näyttelyn hahmojen taustalla
olevat valokuvat on Sirpa ottanut itse. Ne
on kuvattu pääosin Inarissa ja Kuolan nie-
mimaalla.

– Jäniksen ja Hiiren taustalla oleva vesi-
putous on Mäntykoski Paanajärveltä, kuva-
sin sen KSS:n vienankarjalan kielikurssin
yhteydessä muutama vuosi sitten. Nyt se
valikoitui taustakuvaksi tähän yhteyteen!

*Pohjolan arkea – Pohjoisen luonnon eläi-
met arkielämän pyörteissä -näyttely on
avoimna Inarin Siidassa 3. toukokuuta
asti ja siirtyy ensi kesäksi Pöytyälle Luon-
tokapinettiin, joka sijaitsee Yläneellä.*

Santtu Karhu julkaisi levyn Electrosampo

Tunnettu karjalainen laulaja-laulunteki-
jä, Talvisovat-yhtyeen perustaja **Santtu
Karhu** juhli 30-vuotista muusikonu-
raansa julkaisemalla cd-levyn Electro-
sampo viime vuoden lopulla.

Levyllä on tallennettu 11 akustista
kappaletta ja toisena muusikkona sii-

nä soittaa niin ikään Suomessakin tut-
tu karjalainen Fedja-setä eli **Fjodor As-
tašov**.

Levy on äänitetty Suomessa ja tuo-
tanta ovat tukeneet M. A. Castrénin
seura, Karjalan Sivistysseura ja Nuori
Karjala -järjestö. Levyä voi ostaa KSS:lta.

Vienalaisperinnettä esillä Juminkeon talvinäyttelyssä

Vienalaisia perinnepukuja ja karjalaista
esineistöä on esillä näyttelyssä *Laukku-
reiden kantamaa*, joka avattiin tammi-
kuussa Kuhmon Juminkeossa. Näyttely
on avoinna 6. maaliskuuta asti.

Parikymmentä vuotta sitten kajaa-
nilainen **Kerttu Lammassaari** valmis-
ti Rihma-hankkeessa vienalaisista pu-
vuista ja tekstiileistä kokoelman, johon
kuului myös nukkeja.

Myöhemmin hän lahjoitti näytte-

lykokonaisuuden Kainuun Museoon.
Pääosa kokoelmasta on nyt nähtävänä
Juminkeon näyttelyssä.

Kerttu Lammassaari on erityisen tyy-
tyväinen väliin tiloihin, joihin näyttely
on tällä kertaa päässyt.

Lisäksi esillä on laukkurien jälkeläi-
sen **Ville Rohkimaisen** yli 150 vuotta
vanha kantoreppu ja tavara-arkku sisäl-
toineen sekä vuonnislaisen kauppamie-
hen **Vasili Bogdanovin** matka-arkku.

**Kainuun Museoon lahjoitetusta näyttelykokonaisuudesta pääosa on nyt
nähtävänä Juminkeon näyttelyssä.**

UUTISIA

Karjalan Liitto juhlii koko vuoden ajan

Evakkokarjalaisten etujen ajajaksi perustettu Karjalan Liitto juhlii 80-vuotista taivaltaan tänä vuonna. Erilaisia tilaisuuksia pidetään ympäri maata teemalla Sukupolvien ketju.

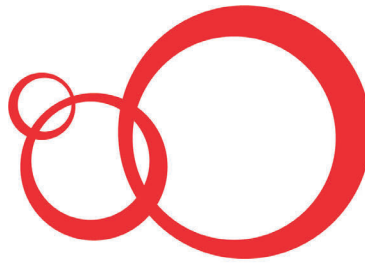
Vuoden päätapahtuma on Karjalaiset kesäjuhlat Helsingissä viikkoa ennen juhannusta. Juhlien pääpaikka on Finlandia-talo, mutta kesäjuhlatilaisuuksia on myös Karjalatalossa Käpylässä, Tuomio-kirkossa, Temppeliaukion kirkossa ja Uspenskin katedraalissa.

Talvisodan päättymisestä tulee kulu-neeksi 80 vuotta maaliskuussa, mitä muistetaan Mikkelissä ekumeenisten hengellisten päivien yhteydessä 14.–15. maaliskuuta.

Juhlavuoteen osuu joka kolmas vuosi pidettävä Karjalan Liiton liittokokous 25. huhtikuuta. Siihen kutsutaan kaikki jäsenesurat, ja muun muassa valitaan uudet puheenjohtajat seuraavaksi liittokokoukskaudeksi. Samana päivänä järjestetään juhlaaala liiton 80-vuotisjuhlan kunniaksi.

Karjalan Liiton piirit ja jäsenesurat järjestävät muun muassa seminaareja ja näyttelyitä eri puolilla maata. Lisäksi järjestetään rotinatempauksia ja juhluvuoden puun istuttamisia sekä muistomerkkien siistimistä.

Loppusyksystä järjestetään juhluvuoden päätösrasteily Turusta Tukholmaan 14.–15. marraskuuta.

1940–2020

Karjalan Liiton 80-vuotisjuhluvuosi näkyy monenlaisina tilaisuuksina eri puolilla maata teemalla Sukupolvien ketju. Ketju on kuvattu juhluvuoden logoon.

Kalitka-kartta vie hyvän ruoan ääreen

Kansainvälinen ruokamatkailureitti *Karjalan mainio maku* on avattu Joensuun ja Petroskoin välille. Hankkeessa on tutkittu 54 ravintolaa ja kahvilaa sekä maatilaa Venäjän Karjalassa ja Suomen Pohjois-Karjalassa. Yhteensä 27 kohdetta otettiin mukaan karttaan, jonka mukaan matkailijat voivat suunnistaa aidon karjalaisen ruoan ääreen.

Esitteeseen ja ruokakartalle valittiin 21 parasta kohdetta Venäjän Karjalasta ja kuusi PohjoisKarjalasta. Kaikilla ruokakartalle otetuilla ruokailukohteilla on QRkoodi, jonka kautta matkapuhelimella voi päästä kohteen kotisivuille ja saada lisää tietoa ruokalajeista.

Hanke on toteutettu Karelia CBC -ohjelmassa *Kalitka – the development of cross-border gastronomic tourism* -hankkeenä ja siinä on Suomesta mukana muun muassa Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riveria ja Karelia-ammattikorkeakoulu ja Karjalan tasavallasta mm. Venäjän tiedeakatemian Karjalan tiedekeskus.

Vuokkiniemi kehittyy ja viettää 400-vuotisjuhlia

Vuokkiniemi täyttää tänä vuonna 400 vuotta ja siksi kylä kehittää kyläturismiaan entistäkin paremmaksi. Myös Vuokkiniemi-seura järjestää juhlamatkan heinä-elo-kuun vaihteessa Iljanpäivän aikaan. Aikaisempien vuosien tapaan matkaan lähdetään tilausbussilla Kajaanista.

Vuokkiniemi-seura on hakenut valtakunnallisen rahankeräyksen kerätäkseen varoja Vuokkiniemen kirkon kunnostuksen tukemiseen. Tärkeimpiä kohteita ovat lämmitysjärjestelmä sekä kirkon maalaus ja katon ristien uusiminen. Tilapäiseksi avuksi Vuokkiniemi-seura lahjoitti kirkolle viime vuonna kaasulämmittimen, mutta se on vain pieni apu tilanteen helpottamiseksi.

Paikallisessa selvityksessä on todettu, että Vuokkiniemeen saapuvia vieraita kiinnostavat eniten karjalaisen kulttuurin alkuperäisyys, nykytodellisuus ja ekologisuus. Se tosiasia, että Vienan Karjala on Suomen kansalliseepos Kalevalan synnyinseutua, vetää matkailijoita edelleen Suomesta Karjalan laulumaille.

TULE KRUUGAAN KANSALAISTORILLE!

Kruuga, ringi, piiritanssi. Monta nimeä, monta eri tapaa tanssia mutta yhteistä on ilonpito yhdessä musiikin ja tanssin merkeissä.

Kruuga on vanha karjalainen perinne, jonka tuomme nyt keskelle Helsinkiä kaikkien iloksi.

Perjantaina 17.4. alkaen klo 17

tanssimme piiritanssia Kansalaistorilla. Kruugaa vettä tunnettu petroskoilainen kansantanssijan taitaja Andrei Anisimov tanssiryhmänsä Folk Ensemble Karjala sekä laulukuoro Oma Pajon kanssa.

Kansalaistori on Helsingin keskustassa Eduskuntatalon edustalla Keskuskirjasto Oodin, Kiasman ja Musiikkitalon välissä.

Tulkaa kaikki tanssimaan sukupolvien ketjussa karjalaisessa kruugassa!

Karjalan Sivistysseura

HALLITUKSEN UUTISET

Tuaš yhtehen yhyymmä

Heimopäivillä on pitkät perinteet. Kuinka pitkät, sitä emme tiedä, kukaan ei ole tainnut tutkia, kukaan ei osaa sanoa milloin nykymuotoisten heimopäivien vietto aloitettiin. Vuosikokouksia on järjestetty alusta lähtien tiheään tahtiin; joskus tosin ”sekat olot” ovat olleet esteenä tapaamisille. Juhlia on järjestetty eri muodoissa kautta vuosien. Vuodelta 1943 löytyy maininta, että ”vuosikokouksen yhteydessä elvytettiin pitkästä aikaa vanha tapa järjestää Karjala-aiheinen juhla”.

Karjalan Sivistysseuran tämänvuotiset heimopäivät järjestetään 18.–19.4. teemana *On monta eri Karjalaa*. Paikka on hotelli Arthur Helsingissä. Keskeinen sijainti on paikan etu, rakennus ja tilat kauniit ja suojellut, toki siksi hissittömät.

Lauantaille on suunniteltu yhteisötapaamisia. Ohjelmassa ovat Pohjois-Viena-seuran ja Uhtua-seuran tapaamiset sekä Vuokkiniemi-seuran vuosikokous. Sukutapaamisia järjestävät Aajualahden Torviset ja Lahdenperät, Afanasjeffit sekä Klemetjeffit, Uhtuan Mitrofanoffit ja Tichanovit. Tiedot tarkemmista ajankohdista löytyvät aikanaan seuran nettisivuilta.

Järjestämme kaksi sukututkimusklinikkaa. Lauantaina aiheena on Sukutarinoista sukukirjaksi. Tällöin **Pekka Vaara**, **Aino Untamala** ja **Toni Saarinen** kertovat, miten sukutiedoista ja suvun hallussa olevista kertomuksista ja kuvista tehdään julkaisu. Esimerkkinä on Aino Untamalan suvustaan kokoama tarina Moamoni Maria, joka julkaistaan heimopäivillä. Osallistujat voivat ottaa mukaan omia materiaalejaan ja keskustella niistä klinikan vetäjien kanssa.

Sunnuntain sukututkimuslinikalla **Sari Karjalainen** ja **Timo Rossi** puhuvat autosomaalitesteistä perinteisen sukututkimuksen tukena.

Vuosikokouksessa kuullaan selostus kuluneesta vuodesta ja esitellään alkaneen vuoden suunnitelmat.

Lauantai-illan tee- ja tarinailta on jälleen karjaisen musiikin ja tanssin juhlaa. Olemme kutsuneet iloon mukaan Petroskoista Oma Pajo -kuoron ja **Andrei Anisimovin** johtaman tanssiyhtyeen Folk Ensemble Karjalan. Molemmat ryhmät esiintyvät myös sunnuntain heimojuhlassa. Lauantaina myös osallistujat pääsevät mukaan tanssin pyörteisiin.

Tee- ja tarinailtaan kannattaa hieman tarkistaa tietojaan Karjala-asioista, sillä järjestämme Aivokvly-tietovisan. Siihen osallistuvat kaikki pieninä ryhminä.

Sunnuntain heimomurkina syödään Hotelli Arthurin ravintolassa klo 12 alkaen, ja heimojuhla alkaa klo 13.15. Juhlapuheen pitää emeritusprofessori **Timo Vihavainen** aiheenaan Kiistely sukulaisuus. Suomi ja Karjala 1900-luvulla.

Kaikille heimojuhliin osallistuville jaetaan Karjalan Sivistysseuran uusin julkaisu, joka on hieno poikkileikkaus *Karjalan Heimo* -lehden 100 vuosikerrasta.

Maija Vaara, joka tekee vienalaisista kansanpuvuista julkaisua, kuvaa osallistujia omissa kansanpuvuissaan hotelli Arthurissa sekä lauantaina että sunnuntaina.

Sivistysseura on käynnistänyt vuonna 2018 historiahankkeen *On monta eri Karjalaa - Есть много разных Карелий* yhdessä Petroskoin yliopiston historian laitoksen kanssa. Sen tavoitteena on tuoda maidemme yhteisen historian merkittäviä tapahtumia näkyviksi tutkittuun tietoon perustuen. Osana hanketta järjestetään heimojuhlia edeltävänä perjantaina 17.4. korkeatasoinen historiaseminaari Hotelli Arthurin juhlasalissa.

Seminaarissa emeritaprofessori **Lea Siilin** tarkastelee karjalan kielen kehitystä 150 vuoden aikajaksolla. Professori **Anneli Sarhimaa** esittelee tutkimusprojektiaan otsikolla *Vienalaiset ja vienalaiset Suomessa nykyisin*. Historioitsija, seuramme varapuheenjohtaja Pekka Vaara luo katsauksen heimosotien jälkeiseen aikaan, Karjalan Työkansan kommuuniin ja Tarton rauhaan. Dosentti **Seija Jalagin**in esitelmän aihe on *Kotirannoilta tehtäisiin: Itä-Karjalan pakolaisten muistot Suomessa ja Ruotsissa*. Seminaarin päätteeksi dosentti **Irina Takala** tarkastelee Neuvostovaltion suhtautumista vähemmistökansallisuuksiin *Heimosodista Sandarmohiin*. Seminaarin puheenjohtajana toimii erikoissuurlähettiläs **Heikki Talvitie**.

Tänä vuonna jaamme karjalaisuuden iloa kaikille kaupunkilaisille. Perjantaina klo 17 kokoonnutaan Kansalaistorille ja siellä tanssitaan piiritanssia. Kruugan vetää Andrei Anisimov ja juontaa KULSI-yhdistyksen **Anna Mantere**. Kruuga toteutetaan yhteistyössä 80 vuotta täyttävän Karjalan Liiton, varsin tuoreen nuorisojärjestön Karjalazet Nuoret Suomes – Karjalaiset Nuoret Šuomešša ja KULSI ry:n (kulttuurisilta) – Культурный мост kanssa.

Sivistysseura on avannut ajankohtaiskanavan Uutisčuppu – Uudisčuppu. Sivustolla julkaistaan kiinnostavia uutisia meiltä ja muualta, tietoa tulevista tapahtumista sekä mielenkiintoisia artikkeleita. Halutessaan uutislehden voi tilata sähköpostiinsa. Tämä tapahtuu kätevästi menemällä Uutisčuppu – Uudisčuppu –sivustolle ja kirjoittamalla sähköpostiosoitteensa kohtaan SÄHKÖPOSTIOSOITE, joka löytyy sivun oikeasta reunasta.

Sivuston käyttöönotto lisää seuran mahdollisuuksia nopeampaan ja kattavampaan tiedottamiseen. Ja mikä parasta lukijoiden kannalta, tieto uusimmista uutisista tupsahtaa omaan sähköpostiin!

LAUKUNKANTAJAT

HELMIKUU 2020

Missä mennään, Sivistysseura?

Pekka Vaara on ollut Karjalan Sivistysseuran hallituksen jäsen vuodesta 2007 lähtien, Eeva-Kaisa Linna seuran puheenjohtaja vuodesta 2012. Molempien juuret ovat Uhtualla. Pekan isoisä Nikolai Artemjev Andronoff syntyi vuonna 1886 Ondronon (Ontrola) talossa Lamminpohjassa. Eeva-Kaisan isoisä Ivan Mitrofanoff, joka syntyi vuonna 1885, oli lähtöisin Likopäästä ja vuonna 1887 syntynyt isoäiti Anna Dorofejeff Lamminpohjasta. Annan kotitalo Suvikko sijaitsi kivenheiton päässä Ondronon talosta.

Saman ikäisiä kun olivat sekä Nikolai ja Anna vielä naapuruksia, on oletettavaa, että he tunsivat toisensa. Uhtua ei ollut kovin suuri kylä tuohon aikaan ja kun tiedossa on, että Iivo oli jo pikkupoikana vierailut Annan äidin kaupassa, on luultavaa, että myös Nikolai ja Iivo olivat leikkineet yhdessä Lamminpohjan kankailla ja Uhut-joen töyräillä.

Kaikkien kolmen tiet johtivat jo nuorina Suomeen. Iivo oli kauppa-apulaisena sukulaisissa ja kauppiaina jo 1900-luvun alkupuolella, Anna samoihin aikoihin sukulaisissaan Virroilla. Häät vietettiin Uhtualla 1906 ja perheen ensimmäiset lapset syntyivät siellä. Sitten asetuttiin kauppiaksi Kuusamoon. Nimeksi otettiin Kaukoniemi.

Nikolai Andronoff muutti Suomeen vuoden 1900 tienoilta apupojaksi veljensä Vasilin pitämään kauppaan Nivalassa. Vartuttuaan hän sai hoitaakseen Oulaisissa suvun kaupan, joka myöhemmin myytiin perustetulle osuuskaupalle. Nikolai siirtyi mukana kaupanhoitajaksi. Nikolai joutui ensimmäiseen maailmansotaan tsaarin armeijassa ja sieltä palattuaan otti nimekseen Vaara.

Ensimmäiseen maailmansotaan johti myös Iivo Kaukoniemen tie.

PV Olen aina ollut kiinnostunut historiasta. Kolmisenkymmentä vuotta sitten innostuin tutkimaan isoisäni sukujuuria ja lisäämään samalla tuntemustani Vienan Karjalasta. Päädyin kirjoittamaan sukutarinan Uhtuan Andronoffeista, joka julkaistiin kymmenisen vuotta sitten. Kirjan ajatuksena oli kuvata isoisäni sukuun lisäksi suvun vaiheita ja miten ne liittyvät karjalaisuuden historiaan.

EKL Mainio teos onkin, hyvä esimerkki siitä, miten sukujemme muisto kietoutuu yhteen entisaikojen kanssa ja tekee historian kiinnostavaksi. Kuvaat mielenkiintoisesti sukusi tarinaa ja roolia menneisyyden melskeissä sekä Wienan Karjalaisten Liiton perustamista.

Historiainnostuksesi sai sinut kirjoittamaan myös heimosodista. ”Viena 1918 – Kun maailmansota tuli Karjalaan” on kiinnostava teos, jossa kuvaat syrjäisen Vienan Karjalan joutumis-

Varapuheenjohtaja Pekka Vaara on ollut Karjalan Sivistysseuran hallituksen jäsen vuodesta 2007 ja Eeva-Kaisa Linna puheenjohtaja vuodesta 2012.

ta maailmanpolitiikan pyörteisiin ensimmäisen maailmansodan viimeisenä vuonna 1918. Nyt sitten kirjoitat jatkoa.

PV Minulla oli jo paljon lähteitä tiedossani ja tuntui luontevalta jatkaa kirjoittamista, kun jatkoa on kysely. Nyt tarkastelen ensimmäisten heimosotaretkien jälkeistä aikaa, Tarton rauhan merkitystä Itä-Karjalalle ja Työkansan kommuunin syntyä. Kirja on tavoitteen julkaista tulevana syksynä.

EKL Sivistysseuran piirissä toimivat ja karjalaisuutta harrastavat tuntuvat kohtalaisen hyvin tuntevan Karjalan menneisyyttä ja historiaa. Karjalan tasavallassa on eräänlainen eliitti, joka

tuntee asioita paremmin. Näin ei valitettavasti ole kaikkien kohdalla. Kun kohtaa uuden ihmisen ja tulee puhetta Karjalasta, on aina ensin syytä tarkistaa henkilön tietämys ”Karjala”-käsitteestä. Useille suomalaisille se tarkoittaa siirtokarjalaisuutta, evakkoja, jotka joutuivat jättämään kotinsa. Venäjällä tutkitusti päällimmäisin asia, joka tunnetaan, on Karjala, jonka Suomi haluaa takaisin. Itä-Karjalan pakolaisuus, maahanmuuttajatausta, kuten meillä molemmilla, sekä emigranttitausta ovatkin sitten vieraampia asioita. Puhumattakaan tietysti siitä, että tuntemus Suomen ja Venäjän historian merkittävistä tapahtumista kaipaava aina kohentamista. Puutteellinen tai jopa virheellinen tieto – tahaton tai tahallinen – luo aina huonon pohjan kanssakäymiselle.

PV Hienoa, että olemme runsaat vuosi sitten käynnistäneet Petroskoin yliopiston historian laitoksen kanssa historiatietoisuuden lisäämiseen tähtäävän hankkeen ”On monta eri Karjalaa”. Suunnittelemamme monet eri tavat tuoda historiaamme näkyvämmäksi niin Suomessa kuin Venäjällä antavat paljon mahdollisuuksia lisätä tietoisuutta molemmin puolin rajaa. Seminaarit, symposiumit, yleisöluennot, julkaisujen, tutkimusten ja artikkelien käännökset, nuorten tutkijoiden kannustaminen tutkimaan maidemme historiaa, mahdollisesti historiapainotteinen matkailu – mahdollisuuksia riittää. Tämä on luontevasti meidän tehtävämme, siten estämme myös historian väärinkäyttöä, mikä on yleistä ja helppoa. Sitä valitettavasti kuitenkin tapahtuu.

Historia on arvaamatonta, varsinkin Venäjän historia on sitä aina, emme tiedä mitä tulee seuraavaksi. Kaikenlaisia tieteellisiä hypoteeseja laaditaan päämäärien edistämiseksi. Sivistysseurana, yhdessä rajantakaisten kumppaneidemme, kuten yliopiston ja tiedekeskuksen kanssa, teemme parhaamme tutkitun tiedon tekemisessä näkyväksi.

EKL Olemme olleet perinteisesti kovin vienalainen seura, johon tuen tietenkin siitä, että seuran aikoinaan perustivat vienalaiset Suomeen muuttaneet kauppiat ja heidän kannattajansa. Mukana perustamisvaiheessa olivat niin isovanhempani kuin sinun Andronoff-sukulaisiesikin, Uhtuan kansankokouksista lähtien vuodenvaihteessa 1905–1906.

EILA STEPANOVA

Pyrkimys historian ymmärtämiseen yhdistää. Pekka Vaara, Ilya Solomeshch, Eeva-Kaisa Linna sekä oppaana toiminut Vjacheslav Kashtanov Sandarmohissa syksyllä 2018.

Mutta jo vuonna 1917, jolloin seuran nimi muuttui Karjalan Sivistysseuraksi, toiminta-alue ulotettiin Aunukseen ja jatkosodan myötä Raja-Karjalaan. Yhdistyssääntöjemmekin mukaan ”Seuran tarkoitus on vaalia itä- ja rajakarjalaista kulttuuria karjalaisten asuma-alueilla sekä edistää karjalaisten sivistystyötä.”

Tehtävämme on siis jo sääntöjenkin mukaan kohdentaa toimintaamme ”moneen eri Karjalaan”. Tämä koskee monia asioita kielen ja kulttuurin, historian ja perinteen, julkaisu- ja toiminnan ja kyykän saroilla.

Karjalan kielen kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että edistämme kaikkia murteita, eri tavoin. Karjalainen kulttuuri näyttää kiinnostavan kaikkia karjalaistaustasta riippumatta yhtä lailla, kuten myös kyykkä. Senhän Sivistysseura 1950-luvulla elvytti, rajakarjalaistaustaisen **Kosti Pamilon** ja pienessä lyydiläiskylässä kasvaneen **Boris Karpelan** johdolla. Sukututkimusmateriaalimme ovat painottuneet vienalaisiin sukuihin, johtuen pitkälti siitä, että merkittävä osa aineistojamme muodostuu **Irja Rämän** uhtualaissukujen tutkimuksista. Pyrimme systemaattisesti laajentamaan tutkimustietoa myös Vienan ulkopuolelle.

PV Heimotyön ja perinteen vaalimisella on ollut oma aikansa, nyt kiinnostus näihin vähenee perheissä. Tämä vaikuttaa väijäämättä toimintaamme. Historiaa ja perinteitä on tallennettu, kieltä dokumentoitu. Ei ole syytä huoleen niiden säilymisestä, jos kohta on hyvä muistaa, että edelleen keskuudessamme on lukuisia henkilöitä, joilla olevaa arvokasta tietoa kannattaa tallentaa. Kielen ja kulttuurin edistämisen sekä historiatietouden lisäämisen merkitykset vahvistuvat.

Meillä on tehtävä myös rajan takana, olla mukana, kun kiinnostus siellä esimerkiksi sukututkimukseen lisääntyy. Tämä on jonkin aikaa ollut havaittavissa. Voimme jakaa osaamistamme. Venäjä on muuttunut, toimintavapaus on lisääntynyt, kommunikointimahdollisuudet ovat parantuneet.

Historian osalta olemme keskittyneet Vienan Karjalaan, tunnemme sen historiaa ja tarinoita paremmin kuin muun Karjalan. Syykin tähän on selvä: Vienasta on kirjoitettu ja käännetty suomeksi enemmän kuin Karjalan muista alueista, tunnemme Lönnrotin, Ervastian, Sparren, Kiannon ja Paulaharjun matkat, olemme sielultamme karelianisteja. Historiahankkeessamme lisäämme tietoisuutta myös muista Karjalan alueista. Tiedekeskus on löytänyt esimerkiksi Mihail Krukovskyn kiinnostavan ”Mat-

kakuvauksia Aunuksen Karjalasta”, sen kääntämismahdollisuuksia selvitetään. Petroskoin kansallisarkistossa on varmasti paljon meitä kiinnostavia materiaaleja, jotka ovat venäjäksi. Meidän pitäisi itse tuntea arkistoa sen verran että osaisimme kertoa, mikä meitä siellä erityisesti kiinnostaa.

Aikaperspektiiviä on tarkoitus laajentaa 1900-luvun alkupuolelta lähemmäs tätä päivää.

Sivistysseuran omaakin historiaa on syytä selvittää: mikä oli todellisuudessa osuutemme ja roolimme heimosodissa ja Suur-Suomi-hankkeessa?

EKL Meitä, kuten niin monia muitakin yhdistyksiä, vaivaa jäsenmäärän väheneminen. Jäsenten keskimääräinen ikä on kohtalaisen korkea ja silloin siirrytään tuonilmaisiin. Nuoria yhdistystoimintaa ei juuri kiinnosta, mutta karjalan kieli ja kulttuuri innostavat heitä. Meillä on ollut vuosia erinomainen hallitus, jossa kullekin jäsenelle on voitu osoittaa itse kutakin kiinnostavia vastuita. Toimintamme on viime vuosina muuttanut muotoaan, Venäjällä on vauhdilla menty eteenpäin, on ohi se lähialueyhteistyön politiikan aika, jolloin olimme antava osapuoli. Nyt olemme löytäneet tavat toimia siten, että toiminta hyödyttää molempia osapuolia, on systemaattista, kumppaneiden kanssa yhdessä suunniteltua, ennakoitua.

Kysymys kuuluukin: miten turvaamme jatkossa seuramme toiminnan niin, että se on myös jatkossa turvattu? Sitä meidän pitää pohtia ja uskaltaa miettiä uudenlaisia ratkaisuja.

PV Meillä on nuo muutamat kulmakivet, joiden varassa toimimme: kieli ja kulttuuri, historia ja perinne, kyykkä ja julkaisu- ja toiminta. Niitä kaikkia me osaamme ja niillä alueilla meillä on hyvät yhteistyöverkostot.

Meillä on vahva henkinen ja myös taloudellinen perusta. Julkaisutoiminnan alueella meillä on omat vahvuutemme, joita kaupallisilla toimijoilla ei ole. Osaamme erilaiset julkaisuprosessit, pystymme tuottamaan julkaisuja käsin kirjoitetuista tarinoista valmiiksi kirjoiksi tai sähköisiksi julkaisuiksi. Esimerkkinä tästä ovat vaikka lukuisat sukutarinat, joita olemme julkaisseet vaikkapa mustaan vahakantiseen vihkoon tallennetuista muis- teluista lähtien. Siihen ei kaupallisten kustantajien intressit riitä.

Eeva-Kaisa Linna keskustelelee tällä palstalla karjalaisuudesta.

TERVETULOA HISTORIASEMINAARIIN JA HEIMOPÄIVILLE HELSINKIIN 17.-19.4.2020

Heimoviikonlopun tilaisuudet järjestetään Helsingissä
17.-19.4.2020 Hotelli Arthurissa ja Kansalaistorilla
Päivien teemana on On monta eri Karjalaa

PERJANTAI 17.4.

- 13.00–16.30 Historiaseminaari, jossa puhujina emeritaprofessori Lea Siilin, professori Anneli Sarhimaa, historioitsija, KSS:n varapuheenjohtaja Pekka Vaara, dosentti Seija Jalagin ja dosentti Irina Takala. Puheenjohtajana erikoissuurlähettiläs Heikki Talvitie
- 17.00 Karjalainen Kruuga Kansalaistorilla, vetäjänä kansantanssija Andrei Anisimov tanssiryhmänsä kanssa, juontajana Anna Mantere

LAUANTAI 18.4.

- 10.00 – 15.30 Alaosastojen, yhteistoimintayhdistysten ja sukuseurojen tapaamiset, tarkemmat aikataulut ja tilat ilmoitetaan myöhemmin
- 12.00–14.00 Sukututkimuslinikka, aiheena Sukutarinoista sukukirjaksi. Aino Untamala, Pekka Vaara ja Toni Saarinen
- 16.00 Karjalan Sivistysseuran 114. vuosikokous
- 17.00 Vigilia, Uspenskin katedraali
- 19.30 Karjalainen tee- ja tarinailta, Juhlasali
Tee-/kahvitarjoilu (omakustanteinen), aivokvily, tanssia ja laulua, arpajaiset, kirjamyynänti
- Osallistujien kansanpukujen kuvausstudio, aikataulu ilmoitetaan erikseen. Kuvaajana Maija Vaara.

SUNNUNTAI 19.4.

- 9.00 Käynti Elias Lönnrotin patsaalla
- 9.30 – 11.30 Sukututkimuslinikka, aiheena Autosomaalitestit perinteisen sukututkimuksen tukena. Sari Karjalainen ja Timo Rossi
- 10.00 Liturgia (ja ristisaatto), Uspenskin katedraali
- 10.00 Messu, Tuomiokirkko
- 12.00–13.00 Heimomurkina (omakustanteinen), ravintola Arthur
- 13.15 Karjalainen heimojuhla, Juhlasali
Tervehdyksiä, juhlaesitelmä: emeritusprofessori Timo Vihavainen, Oma Pajo -kuoro laulaa, Karjala Ensemble tanssii, kahvihetki (omakustanteinen)
- 16.00 Päätössanat
- Osallistujien kansanpukujen kuvausstudio, aikataulu ilmoitetaan erikseen. Kuvaajana Maija Vaara.

VUOSIKOKOUSKUTSU

Karjalan Sivistysseuran ry:n
114. vuosikokous pidetään
lauantaina 18.4.2020 klo 16.00
Heimopäivien yhteydessä
Hotelli Arthurissa,
osoitteessa Vuorikatu 19
Kokouksessa käsitellään sääntöjen
määräämät asiat.
Tervetuloa!

KARJALAN SIVYSTYSSEURA RY
Hallitus

Vuosikokouksen materiaaleja voi
tiedustella huhtikuun alkupuolella
Karjalan Sivistysseuran toimistosta
puh. 050 5055 531
(ma-to klo 10–15)
tai sähköpostitse
toimisto@karjalansivistysseura.fi.

Kahvitarjoilun vuoksi toivomme
ennakkoilmoittautumista joko
toimistolle tai mielellään sähköisen
linkin kautta.

MAJOITUS HEIMOPÄIVILLÄ

Tietoa majoitusvaihtoehdoista
päivitetään Karjalan Sivistysseuran
nettisivuille www.karjalansivistysseura.fi -> Ajankohtaista.

Ohjelma on alustava.
Tietoa Heimopäivistä päivitetään
Karjalan Sivistysseuran nettisivuille
karjalansivistysseura.fi ->
Ajankohtaista sekä
uutiskanavalle osoitteessa
uutiscuppu.karjalansivistysseura.fi/

ILMOITTAUTUMISOHJEET JA LISÄTIETOJA

Ruokailua ja kahvi-/teetarjoiluja varten tarvitaan sitovat ennakkoilmoittautumiset.
Ilmoitathan samalla erityisruokavaliosi. Ilmoittautumiset 8.4.2020 mennessä sähköisesti osoitteessa
www.karjalansivistysseura.fi -> Ajankohtaista tai Karjalan Sivistysseuran toimistoon
puh. 050 5055 531 (ma-to klo 10–15) tai sähkö-postitse toimisto@karjalansivistysseura.fi.